

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Γ΄ Γυμνασίου

Τίτλος:

«Μπροστά στο μέλλον: Σημεία στίξης»

Συγγραφή και Εφαρμογή: ΦΩΤΕΙΝΗ ΜΗΤΣΩΝΗ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2013

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην ποιότητα της εκπαίδευσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Μπροστά στο μέλλον: Σημεία στίξης

Εφαρμογή σεναρίου

Φωτεινή Μητσώνη

Δημιουργία σεναρίου

Φωτεινή Μητσώνη

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Γ΄ Γυμνασίου

Σχολική μονάδα

3ο Γυμνάσιο Νίκαιας

Χρονολογία

30-09-2013 έως 29-11-2013

Διδακτική/θεματική ενότητα

8^η ενότητα: Μπροστά στο μέλλον

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

14 ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής

II. Εικονικός χώρος: [Facebook](#), Wiki, ιστολόγιο

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Οι μαθητές και ο/η εκπαιδευτικός ήταν εξοικειωμένοι με τη χρήση εργαλείων Web 2.0, όπως το Facebook και το Wiki, καθώς και με την αναζήτηση στο διαδίκτυο.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη, σε δύο τμήματα.

Το σενάριο στηρίζεται

Φωτεινή Μητσώνη, Μπροστά στο μέλλον: Σημεία στίξης (κι επιτονισμός), Νεοελληνική Γλώσσα Γ΄ Γυμνασίου, 2013.

Το σενάριο αντλεί

-

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο σενάριο αυτό οι μαθητές εκλήθησαν, μέσα από τη μελέτη ποικίλων κειμένων, να διερευνήσουν τη χρήση και τη λειτουργία των σημείων στίξης στον γραπτό λόγο κυρίως και δευτερευόντως του επιτονισμού στον προφορικό. Οι μαθητές ενεπλάκησαν σε ομαδικές διαδικασίες διερεύνησης της λειτουργίας των σημείων στίξης μέσα στα κείμενα, ως στοιχείο πολυτροπικότητας αυτών. Για τον σκοπό αυτό, σε πρώτη φάση, μελέτησαν κείμενα γραπτά και προφορικά σχετικά με το θέμα του κεφαλαίου («Μπροστά στο μέλλον») στην ολομέλεια. Μετά την πρώτη φάση διερεύνησης κειμένων στην ολομέλεια, εδόθησαν σε κάθε ομάδα διαφορετικά κείμενα, στα πλαίσια της ίδιας θεματικής, που ανήκαν σε ποικιλία κειμενικών ειδών. Οι μαθητές στη φάση αυτή αναζήτησαν επίσης (με μεγαλύτερη ή μικρότερη επιτυχία) κείμενα στο διαδίκτυο και έκαναν παρατηρήσεις πάνω στα σημεία στίξης μέσα από ποικίλες πηγές (γραμματικές, [Βικιπαίδεια](#) κπλ.). Η τελευταία ομαδική δραστηριότητα ήταν η δημιουργία κειμένων που αφορούσαν στο μέλλον, τις προγνώσεις, τις προβλέψεις κ.ά, ή την δημιουργία λήμματος που αναφέρεται σε ένα σημείο στίξης στη Βικιπαίδεια (συγκεκριμένα: [θαυμαστικό](#), [διπλή παύλα](#)). Όλα τα παραγόμενα κείμενα δημοσιεύτηκαν σε ηλεκτρονικά περιβάλλοντα (ιστολόγιο της τάξης,

facebook, wiki). Ακολούθησε η φάση των παρουσιάσεων και αξιολόγησης της διαδικασίας.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η οικοδόμηση της νέας γνώσης έγινε μέσα από τις ομαδικές εργασίες και δραστηριότητες, σύμφωνα με τη θεωρία του κοινωνικού κονστрукτιβισμού. Οι μαθητές μέσα από διαδικασίες ομαδικής διερεύνησης και στηριζόμενοι στα φύλλα εργασίας που η εκπαιδευτικός σχεδίασε προσεκτικά καθοδηγήθηκαν στην κατάκτηση νέων γνώσεων και δεξιοτήτων σε όλα τα στάδια του σεναρίου.

Μερικά κομμάτια της έρευνας των μαθητών (π.χ. αυτά που αφορούν τους βασικούς κανόνες λειτουργίας των σημείων στίξης) βασίστηκαν σε πιο κλειστά ερωτήματα, περιλήφθησαν όμως και ανοιχτά ερωτήματα, με σκοπό να ενισχυθεί η ανάληψη πρωτοβουλίας από μέρους των μαθητών και τη διερευνητική διαδικασία.

Δόθηκε έμφαση στην παραγωγή λόγου ως συνεργατική διαδικασία μέσω εργαλείων Web 2.0. (Wikis, google docs).

Προσεγγίστηκε η λειτουργία των σημείων στίξης στα διαφορετικά κειμενικά είδη κειμενοκεντρικά, και η παραγωγή λόγου από μέρους των μαθητών έγινε σε αυθεντικές περιστάσεις επικοινωνίας (Κουτσογιάννης 2011: 82-94).

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Επιδιώχθηκε οι μαθητές:

- να συνειδητοποιήσουν ότι η ανησυχία των ανθρώπων για το μέλλον είναι διαχρονική, και άρα να αποφορτιστεί η δική τους ενδεχόμενη ανησυχία (Κατσαρού, Μαγγανά, Σκιά & Τσέλιου 2009α: 91).

- να συγκρίνουν και να προσεγγίσουν κριτικά μεθόδους και κείμενα προγνώσεων για το μέλλον.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Επιδιώχθηκε οι μαθητές:

- να συνειδητοποιήσουν τη σημασία της χρήσης των σημείων στίξης στον γραπτό λόγο, τη σύνδεσή τους με τον επιτονισμό στον προφορικό, καθώς και τις αλλαγές που επιφέρουν στο εκάστοτε μήνυμα ως στοιχεία πολυτροπικότητας του κειμένου.

Γραμματισμοί

Κλασικός γραμματισμός

Επιδιώχθηκε οι μαθητές:

- να εξοικειωθούν με την παραγωγή ποικίλων κειμένων σε αυθεντικά πλαίσια επικοινωνίας·
- να συνειδητοποιήσουν τη λειτουργία των σημείων στίξης σε αυτά·
- να ασκηθούν στην παρουσίαση των συμπερασμάτων τους προφορικά·
- να πυκνώσουν νοήματα κειμένων που μελέτησαν με σκοπό την ενημέρωση των συμμαθητών τους σχετικά με το περιεχόμενό τους.

Νέοι γραμματισμοί

Επιδιώχθηκε να ασκηθούν οι μαθητές:

- στη συμπαραγωγή γραπτού λόγου με τη χρήση της εφαρμογής Google docs (συγκεκριμένα: forms)·
- στη διαδικασία επεξεργασίας/δημιουργίας και δημοσίευσης κειμένου σε περιβάλλοντα Web 2.0·
- να προσεγγίσουν ενεργητικά διαδικτυακούς πόρους, να κατανοήσουν τη λειτουργία τους και να συμβάλουν στη διακίνηση της γνώσης σε συνεργατικά περιβάλλοντα.

Κριτικός Γραμματισμός

Επιδιώχθηκε οι μαθητές:

- να αντιμετωπίσουν το διαδίκτυο κριτικά·
- να κάνουν παρατηρήσεις για τη λειτουργία και τη χρήση των σημείων στίξης ως στοιχείων πολυτροπικών και να επισημάνουν την επίδραση του κοινωνικοπολιτισμικού περιβάλλοντος και του σκοπού των κειμένων στη χρήση και τη λειτουργία τους.

Διδακτικές πρακτικές

Επιδιώχθηκε οι μαθητές να:

- αναπτύξουν τις δεξιότητες της επικοινωνίας (προφορικά και γραπτά) με τους συμμαθητές τους και την ευρύτερη κοινότητα·
- αναπτύξουν αίσθημα ευθύνης απέναντι στην ομάδα, για την ολοκλήρωση των εργασιών που τους ανετέθησαν·
- αναπτύξουν την αυτενέργεια και την πρωτοβουλία, καθώς εκλήθησαν να διενεργήσουν μικρής έκτασης έρευνα και να παρουσιάσουν τα αποτελέσματα στη στενή κοινότητα του τμήματός τους.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Το σενάριο ξεκίνησε με τις εξής σκέψεις: α) την έλλειψη αρκετών μαθητών για (συνειδητή) χρήση των σημείων στίξης στον γραπτό τους λόγο· β) το ενδιαφέρον θέμα του κεφαλαίου, το οποίο σχετίζεται αφενός με τη διαχρονική ανάγκη του ανθρώπου να προγνώσει το μέλλον (βλ. και [διαθεματική εργασία](#), Κατσαρού, Μαγγανά, Σκιά & Τσέλιου 2009β:150) και αφετέρου με το ενδιαφέρον που συγκεντρώνεται για τις ταινίες/βιβλία επιστημονικής φαντασίας. Παρότι το θέμα παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον, τις περισσότερες φορές το κεφάλαιο αυτό δε

διδάσκεται, λόγω χρόνου. (Με το παρόν σενάριο διδάχθηκε το κεφάλαιο στην αρχή της χρονιάς.) Μπορεί, βέβαια, το σενάριο να πραγματοποιηθεί και στο τέλος της χρονιάς, κι έτσι να γίνει αφορμή για μια ανακεφαλαίωση στη θεωρία, π.χ. στη χρήση του κόμματος για να διαχωριστούν δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις, ή η απαλοιφή των εισαγωγικών στη μετατροπή ευθέως λόγου σε πλάγιο.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Σύμφωνα με το [ΔΕΠΠΣ – ΑΠΣ](#) για τη Γλώσσα στη Γ΄ Γυμνασίου, επιδιώκεται ο μαθητής:

- «Να αναγνωρίζει το σύνολο των σημείων στίξης και τον λειτουργικό τους ρόλο στα κείμενα και να τα χρησιμοποιεί με ευχέρεια.
- Να μάθει να συντάσσει περίληψη κειμένων από διάφορα είδη με έμφαση στα χρηστικά κείμενα.»

Επίσης, και σημαντικότερα, σύμφωνα με το [Νέο Πρόγραμμα Σπουδών \(για τη Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία, Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία — Γυμνάσιο\)](#) επιδιώκεται οι μαθητές:

- «Να κατανοήσουν ότι οι γλωσσικές μορφές (τρόποι γραφής και προφοράς, μορφολογικές, συντακτικές και λεξιλογικές επιλογές, κειμενικά είδη) λειτουργούν ως ενδείκτες κοινωνικών παραμέτρων και ως μηχανισμοί δόμησης ταυτοτήτων, ιδεολογιών, στάσεων και συμπεριφορών, ώστε να είναι σε θέση να αναδεικνύουν τη σχέση της γλώσσας των κειμένων με ποικίλες κοινωνικές συνθήκες και ιδεολογίες και να προσεγγίζουν κριτικά αυτές τις σχέσεις.
- Να κατανοήσουν ότι οι ΤΠΕ μέσω των αλληλεπιδραστικών περιβαλλόντων που προσφέρουν, τους δίνουν τη δυνατότητα να γίνουν κοινωνοί και μέτοχοι στον σύγχρονο κόσμο.

- Να κατανοήσουν πως τόσο η κατανόηση όσο και η παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου μπορούν να υποστηριχτούν από εργαλεία Web 2.0 παρεμβαίνοντας υποβοηθητικά στην καλλιέργεια της Νέας Ελληνικής.
- Οι νέοι μαθητές και μαθήτριες που ανήκουν στη γενιά του διαδικτύου και έχουν εξοικειωθεί με αλληλεπιδραστικά μέσα, να μεταφέρουν τις δεξιότητες αυτές στη μάθηση.
- Να δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές να επιλέγουν εργαλεία του Web 2.0 που αυτοί επιθυμούν για να επικοινωνήσουν κι έτσι η γλωσσική διδασκαλία να αποτελέσει μια επικοινωνιακή πράξη.
- Να κατανοήσουν ότι η παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου αποτελεί μια διαδικασία συνεργατική και δημιουργική, ώστε να είναι σε θέση να επανασχεδιάζουν, να σχολιάζουν και να αξιολογούν τον παραγόμενο λόγο τους.»

Επίσης, ως προς τις προσωπικές τους στάσεις, επιδιώκεται οι μαθητές:

- «Να κατανοήσουν ότι η επικοινωνία αποτελεί μια διαδικασία κατά την οποία ανταλλάσσονται διαφορετικές γνώσεις, στάσεις και ιδεολογίες, ώστε να είναι σε θέση να τις διαπραγματεύονται με σεβασμό στην προσωπικότητα των συνομιλητών και συνομιλητριών τους.
- Να κατανοήσουν ότι η παραγωγή λόγου αποτελεί προϊόν συνεργασίας, ώστε να είναι σε θέση να συνεργάζονται ισότιμα και δημοκρατικά για να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των επικοινωνιακών καταστάσεων.
- Να κατανοήσουν ότι τα μέσα της σύγχρονης τεχνολογίας διαδραματίζουν τον ρόλο μεταφοράς και μετάδοσης μηνυμάτων, ώστε να είναι σε θέση να προσλαμβάνουν τα νοήματα ως προϊόντα διαμεσολάβησης.»

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι ΤΠΕ χρησιμοποιήθηκαν ως μέσο πρακτικής γραμματισμού, ως πηγή άντλησης αυθεντικού λόγου, ως πεδίο άσκησης κριτικής, ως μέσο κοινοποίησης των εργασιών

της ομάδας στην κοινότητα, ως μέσο επικοινωνίας με μέλη και μη της κοινότητα του τμήματος. Πέρα από την πρακτική διευκόλυνση που παρείχαν στη συμπαραγωγή γραπτού λόγου (π.χ. συνεργατική γραφή και αναθεώρηση, δημοσίευση, παρουσίαση), τα ψηφιακά μέσα αξιοποιήθηκαν και ως περιβάλλοντα πρακτικής γραμματισμού (Κουτσογιάννης 2012β: 32). Επίσης, αναδείχθηκε και η δυνατότητα συμμετοχής όλων στην παγκόσμια κοινότητα και στη δημιουργία της γνώσης μέσω ιστοσελίδων Web 2.0 (π.χ. βικιπαίδεια). Τέλος, ανιχνεύθηκε η επίδραση των ίδιων των ψηφιακών μέσων στη διαμόρφωση των κοινωνικών συνθηκών μέσα στις οποίες εξελίσσεται η γλώσσα και η επικοινωνία (Κουτσογιάννης 2012β: 41).

Κείμενα

Τα παρακάτω κείμενα (βλ. Φύλλα εργασίας), που προτείνονται στα φύλλα εργασίας, είναι ενδεικτικά, και θα μπορούσαν να επιλεγούν άλλα εναλλακτικά για την υλοποίηση του σεναρίου.

1. Τσέχοφ, Α. [Το θαυμαστικό](#) στο *Ο Βάνκας και άλλες ιστορίες*. [μτφρ: Ορλόφ Ορέστης], Ars Brevis. Αθήνα. 2013
2. [Κεν Ρόμπινσον, Ομιλία στο TEDx για το σχολείο που σκοτώνει τη δημιουργικότητα](#)
3. Οδηγίες σε παρουσίαση (prezi) για [επεξεργασία λήμματος στη Βικιπαίδεια](#) (βλ. παράρτημα)
4. Λήμμα [Σημείο στίξης](#) στη Βικιπαίδεια
5. Γκιάστας, Ι., Δημητρόπουλος, Ε., Ρέππα, Ε. & Τσέργας, Ν.2009. [Τι μας επηρεάζει όταν επιλέγουμε επάγγελμα](#) στο [Βιβλίο μαθητή Σ.Ε.Π. Γ' Γυμνασίου](#), Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων. Αθήνα
6. Χατζησαββίδης, Σ. & Α. Χατζησαββίδου. 2011. [Γραμματική Νέας Ελληνικής Γλώσσας Α', Β', Γ' Γυμνασίου \(κεφάλαιο 1, σελ. 24-26\)](#) Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων. Αθήνα

7. Κείμενα από εργασίες μαθητών του Γυμνασίου Ερεσσού: [Τι θα γίνω όταν μεγαλώσω](#)
8. www.theschooligans.gr, forum: [tha mporesw na sinexisw na asxoloume me to basket?](#)
9. Τριανταφυλλίδη, Μ. [Γραμματική Νεοελληνικής Γλώσσας](#), (σελ. 28 - 31) Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων. Αθήνα. 2008.
10. [Εθνική μετεωρολογική υπηρεσία](#), [Επίσημη πρόγνωση 2 ημερών για τον καιρό](#)
11. Καλλέργη, Μ. [Πρόβλεψεις για την αυριανή μέρα](#), www.lifo.gr
12. Τζεβελέκου Μ., Κάντζου Β. & Σταμούλη Σ. 2007. [Βασική Γραμματική της Ελληνικής](#) (σελ. 7-8). Ινστιτούτο Επεξεργασίας του Λόγου, Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Μουσουλμανοπαίδων- Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Αθήνα
13. Αρριανός, [Αλεξάνδρου Ανάβασις](#) 2,3, 5-8 (μτφρ. Σαδικάκης Θ.)
14. Τσολάκη, Χ. [Νεοελληνική Γραμματική της Ε'και Στ' Δημοτικού](#) (σελ. 36). Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων. Αθήνα. 1983.
15. www.ecclesia.gr, [Συναξαριστής \(Αναζήτηση\)](#)
16. [ταινία «2012»](#) (Emmerich, R. 2009) στο www.imdb.com
17. [21 Δεκεμβρίου 2012: 15 καταφύγια για το... τέλος του κόσμου!](#) 15/11/2012 στο www.newsbomb.gr
18. [Τέλος του κόσμου 2012: τρία UFO πλησιάζουν τη Γη \(!\)](#) 30/08/2012 στο www.fimes.gr
19. [Προειδοποίηση NASA για το τέλος του κόσμου: 21 Δεκεμβρίου 2012](#) 4/12/2012 στο www.fimes.gr

20. Φιλλιπάκη-Warburton Ε., Γεωργιαφέντης, Μ., Κότζογμου Γ. Λουκά Μ [Γραμματική Ε' & Στ' Δημοτικού.](#) (σελ. 52-54) Υπουργείο Παιδείας Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων Διόφαντος. 2012
21. Καβάφης Κ. [Τελειωμένα](#) (ανάγνωση: Σουλιώτης Μ., [Ανέκδοτη ηχογράφηση, Αθήνα 2002](#)) στο www.kavafis.gr
22. Ντίκινσον, Ε. [Ποίημα \[1338\]](#) στο 44 [Ποιήματα & 3 Γράμματα](#) (επιλογή-μτφρ-σχολιασμός-επίμετρο Σοφράς Ε.) Ροδακίό. Αθήνα. 2005 (στο [Ποίημα \[1338\]](#) και στο [Ποίημα \[1338\]](#))
23. Όργουελ Τζ. [1949] 1999. [1984 - Χίλια Εννιακόσια ογδόντα τέσσερα](#) (κείμενο οπισθόφυλλου) Κάκτος. Αθήνα
24. Για αναζήτηση ταινιών προτάθηκαν οι ιστότοποι: <http://www.moviereviews.gr/>, <http://www.athinorama.gr/> και <http://www.imdb.com/>
- (Όλες οι ηλεκτρονικές διευθύνσεις που παρατίθενται εδώ προσπελάστηκαν τελευταία φορά στις 30/1/2014)

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Εισαγωγή

Το σενάριο εφαρμόστηκε παράλληλα σε δύο τμήματα της Γ' Γυμνασίου (Γ1 και Γ2), που έγιναν με διαφορά ημερών, στο ίδιο χρονικό διάστημα. Εδώ καταγράφεται καταρχάς η πρώτη εφαρμογή και συμπληρωματικά η δεύτερη. Στο τμήμα Γ1 διήρκεσε 14 ώρες και στο Γ2 16. Καθώς ο σχεδιασμός του σεναρίου ήταν για 9 ώρες, βγήκα τελείως εκτός από τον αρχικό σχεδιασμό μου. Οι λόγοι ήταν δύο: 1) Τα τεχνικά θέματα: Το εργαστήριο λόγω παλαιότητας είχε προβλήματα και στα προγράμματα τα οποία έτρεχε (word, power point) και στις ταχύτητες δικτύου. Το αποτέλεσμα ήταν η αναζήτηση στο διαδίκτυο να γίνεται πάρα πολύ αργά, οι μαθητές να έχουν καθυστερήσεις κατά την είσοδό τους στο wiki, στο άνοιγμα των

υπερδεσμών κλπ. 2) Οι παρουσιάσεις κράτησαν πολλές περισσότερες ώρες σε σχέση με αυτό που είχε προβλεφθεί, καθώς ήταν πολλές οι παρατηρήσεις και τα αξιολογικά σχόλια των μαθητών.

Πριν την 1^η φάση του σεναρίου, στο Γ1 προηγήθηκε ο χωρισμός των ομάδων και μια δραστηριότητα συνοχής τους. Ήταν, άλλωστε, και η πρώτη ώρα του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας της σχολικής χρονιάς. Επίσης, αφιερώθηκε χρόνος για να εξηγήσω στους μαθητές το σχέδιο εργασίας και τους στόχους του σεναρίου, καθώς και για να κάνουμε μια κουβέντα γενική για το μέλλον ως θεματικό άξονα του σεναρίου (οι ιδέες τους για το τι σκέφτονται όταν ακούνε «το μέλλον» σχετικά γράφτηκαν στον πίνακα ως αφετηρία της κουβέντας αυτής).

Στο Γ2 έγινε η αντίστοιχη κουβέντα για το θέμα μας («Μπροστά στο μέλλον»), αλλά και για τον διερευνητικό-ομαδοσυνεργατικό τρόπο εργασίας του σεναρίου. Κρίθηκε σκόπιμο να δοθεί έμφαση στον τρόπο εργασίας στο τμήμα αυτό, καθώς δεν είχαμε ξαναδουλέψει αντίστοιχο σενάριο διδασκαλίας στη Β΄ Γυμνασίου, ενώ στο Γ1 είχαμε ξαναδουλέψει ομαδικά πέρυσι.

Χωρισμός των ομάδων: Ο χωρισμός των μαθητών σε ομάδες έγινε με βάση τις προτιμήσεις τους στο θέμα των φύλλων εργασίας. Τα 7 θέματα – τίτλοι των φύλλων εργασίας (βλ. [φύλλο εργασίας 2](#)) τους μοιράστηκαν μαζί με την τελική εργασία (π.χ. συνέντευξη, γκάλοπ, λήμμα στη βικιπαίδεια κλπ.) για κάθε ομάδα. Κάθε μαθητής επέλεξε ένα και ο τελικός χωρισμός έγινε με δδικές μου μικρές τροποποιήσεις. Επίσης, αφιερώθηκε λίγος χρόνος στην εξήγηση του πλάνου εργασίας του σεναρίου.

1^η Φάση (3 ώρες/ [φύλλο εργασίας 1](#)) - Εισαγωγικά κείμενα - Στίξη (και επιτονισμός)

Γ1

Στην πρώτη φάση στην ολομέλεια παρακολουθήσαμε την ομιλία και αναγνώσαμε το διήγημα, και γίναν μερικές παρατηρήσεις για τα σημεία στίξης και

τον επιτονισμό. Η ομιλία συσχετίστηκε θεματικά με το μέλλον και την εκπαίδευση και τα σχολεία. Έγιναν – με κατευθυνόμενο διάλογο – στοχευμένες παρατηρήσεις ως προς τη χρήση συγκεκριμένων σημείων στίξης (κόμμα, εισαγωγικά, ερωτηματικό), οι οποίες και καταγράφηκαν από τους μαθητές στο κοινό φύλλο εργασίας που συμπληρώθηκε στην ολομέλεια του τμήματος. Έγιναν παρατηρήσεις ως προς τη σχέση των σημείων στίξης με τον επιτονισμό, και ζητήθηκε από τους μαθητές να προσθέσουν σημεία στίξης σε κομμάτι του διηγήματος και κατόπιν το ανέγνωσαν στους συμμαθητές τους. Έγιναν συγκρίσεις ανάμεσα σε διαφορετικές αναγνώσεις και την απόδοση στον επιτονισμό των σημείων στίξης. Στην ομιλία που παρακολούθησαν οι μαθητές, τους ζητήθηκε να προσθέσουν σημεία στίξης στην απομαγνητοφώνηση (σε κείμενο που τους δόθηκε φωτοτυπημένο στο φύλλο εργασίας τους), ώστε να αποδίδεται καλύτερα ο επιτονισμός της ομιλίας. Επιλέχθηκε κείμενο που είχε σχέση με το μέλλον (της εκπαίδευσης), και έτσι έγινε και η σύνδεση με το θέμα με το οποίο ασχολήθηκαν οι μαθητές στις επόμενες δραστηριότητές τους στις ομάδες τους.

Πιο συγκεκριμένα, στο Γ1 (όπως και στο Γ2-βλ. παρακάτω) ξεκίνησα με τη ομιλία του Ken Robinson (η προβολή έγινε στο εργαστήριο πληροφορικής). Η ομιλία σαν περιεχόμενο, αλλά και σαν ρυθμός ήταν κείμενο απαιτητικό για τους μαθητές, χρειάστηκε να σταματάω το βίντεο (που δεν προβλήθηκε ολόκληρο – είχαν επιλεγεί κομμάτια) για να κάνω ερωτήσεις και να βεβαιώνομαι ότι μπορούν όλοι να παρακολουθήσουν. Για μερικούς από τους μαθητές ήταν δύσκολο να διαβάσουν τους υπότιτλους, αλλά το θέμα και τα επιχειρήματα τους ενδιέφεραν και στην κουβέντα συμμετείχαν.

Την επόμενη ώρα (στην τάξη μας) συζητήσαμε για την ομιλία, για το σχολείο, για το αν τους προετοιμάζει για το μέλλον κλπ.. Επίσης για την έννοια του επιτονισμού στην ομιλία. Δεν διαβάσαμε παρά την πρώτη σελίδα του διηγήματος του Τσέχοφ «Το θαυμαστικό» (ήταν και τελευταία ώρα, μικρότερη σε διάρκεια και δυσκολότερο να συγκεντρωθούμε). Ως προς τα σημεία στίξης, επισημάναμε μερικές χρήσεις του κόμματος (μεταξύ προτάσεων, ομοίων όρων, στο ασύνδετο σχήμα, μετά

από μόρια), τη χρήση των εισαγωγικών (όταν μεταφέρουμε τα λόγια κάποιου κλπ.) και του ερωτηματικού (επισημάναμε διαφορά ευθείας και πλάγιας ερώτησης – θέμα που επανήλθε στην ενότητα 3 του βιβλίου και που διαπραγματευθήκαμε αργότερα στη διάρκεια της σχολικής χρονιάς). Αυτά ήταν γνωστά σε κάποιους μαθητές και βγήκαν στην κουβέντα και τα σημείωσαν οι μαθητές στα φύλλα εργασίας τους.

Μερικά συμπεράσματα που εξήχθησαν από το 1^ο δίωρο στο Γ1: Τα εισαγωγικά κείμενα ήταν μάλλον μεγάλης έκτασης και απαιτητικά για το συγκεκριμένο τμήμα, αφού δεν προφτάσαμε να τα καλύψουμε στον προβλεπόμενο χρόνο. Συνεχίσαμε την επόμενη μέρα το διήγημα του Τσέχωφ και συζητήσαμε επίσης για τη λειτουργία του κόμματος στις δευτερεύουσες προτάσεις με αφορμή το κείμενο αυτό. Η κουβέντα καταγράφηκε ως σαφής και συγκεκριμένη στο ημερολόγιό μου: Βγήκαν τα συμπεράσματα για τη χρήση των σημείων στίξης διερευνητικά μέσα από τη μελέτη του κειμένου. Συζητήθηκε το θέμα: «Κανόνες (για τη χρήση των σημείων στίξης) ή προσωπική επιλογή (του συγγραφέα);». Επίσης ήταν εποικοδομητική η κουβέντα για το ποια σημεία στίξης αρέσει στα παιδιά να χρησιμοποιούν, γιατί αρκετοί μαθητές ενεπλάκησαν με αφορμή το ζήτημα των επιλογών τους στα γραπτά τους κείμενα. Τέλος, οι παρατηρήσεις για τα σημεία στίξης, καθώς ήταν μάλλον «διδασκτικό» μέρος του μαθήματος, θα μπορούσε να είναι λιγότερες και συντομότερες σε αυτή την εισαγωγική φάση και να μεταφερθούν στη διάρκεια των παρουσιάσεων των ομάδων, οπότε θα μπορούσαν και να εξαχθούν ως συμπεράσματα των εργασιών των παιδιών. Η εισαγωγική φάση πήρε 3 αντί για 2 ώρες στο Γ1, λοιπόν.

Παράλληλη εφαρμογή - Γ2: Μερικές ημέρες αργότερα προχώρησα και με το Γ2 στην εφαρμογή του σεναρίου. Ξεκινήσαμε με την ομιλία, την είδαμε ολόκληρη (χωρίς περικοπές, αντίθετα με το Γ1), γιατί το τμήμα φάνηκε να ανταποκρίνεται καλύτερα στα αστεία και το ύφος του ομιλητή. Επισημάναμε, πέρα από το θέμα και τα επιχειρήματα, τα στοιχεία μιας προσχεδιασμένης προφορικής ομιλίας. (Αξιοποίηση αυτής της κουβέντας για τα χαρακτηριστικά του προσχεδιασμένου

λόγου έγινε μερικές εβδομάδες αργότερα στην «παραγωγή λόγου» που γίνεται στο τέλος κάθε ενότητας, όταν και ζητήθηκε από τους μαθητές να γράψουν μια προσχεδιασμένη ομιλία πάνω σε κάποιο θέμα σχετικό με το κεφάλαιο «Μπροστά στο Μέλλον» και όπου φάνηκε η επίδραση της ομιλίας του Ken Robinson -χιούμορ, ρητορικές ερωτήσεις, παρεκβάσεις με προσωπικές ιστορίες- σε μερικά από τα πιο αξιόλογα κείμενα των μαθητών.)

Την επόμενη ώρα αναγνώσαμε και συζητήσαμε το κείμενο «Το θαυμαστικό» και προλάβαμε σχεδόν να ολοκληρώσουμε τις παρατηρήσεις για τα σημεία στίξης και οι υπόλοιπες ανατέθηκαν για το σπίτι.

Συμπεράσματα από την παράλληλη εφαρμογή: Η εισαγωγική φάση στο Γ2 ολοκληρώθηκε πολύ πιο γρήγορα (δύο ώρες αντί για τρεις) σε σχέση με το Γ1, εν μέρει επειδή δεν ήταν τελευταίες ώρες (εφαρμογή Γ1) και εν μέρει επειδή οι μαθητές του Γ2 ανταποκρίθηκαν καλύτερα στα κείμενα, με αποτέλεσμα να μην χρειαστεί να διακόψω τόσες φορές το βίντεο ή την ανάγνωση αντίστοιχα. Η συζήτηση η οποία είχε την μεγαλύτερη ανταπόκριση σε σχέση με τα σημεία στίξης ήταν αυτή που αναφέρεται στα σημεία στίξης που «προτιμάτε να χρησιμοποιείτε στα κείμενά σας, αλλά δεν το κάνετε», καθώς αρκετοί μαθητές ενεπλάκησαν στο θέμα και συνέδεσαν τη χρήση των σημείων στίξης με το προσωπικό τους ύφος.

2^η φάση: Βικιπαίδεια και επεξεργασία λήμματος

Η φάση αυτή δεν έγινε στην ολομέλεια, όπως είχε σχεδιαστεί στο αρχικό σενάριο, αλλά Η [παρουσίαση](#) έγινε κατ' ιδίαν σε εκπροσώπους των ομάδων που ασχολήθηκαν με αυτό (ομάδες [5](#) και [6](#)), σε κενά και σε διαλείμματα. Το [φύλλο οδηγιών](#), αν και μοιράστηκε, δεν αξιοποιήθηκε τελικά. Οι μαθητές ανταποκρίθηκαν θετικά στη δημιουργία του λήμματος στη βικιπαίδεια.

3^η Φάση: Εργασία σε ομάδες και παρουσιάσεις (11 ώρες / Φύλλο εργασίας 2 – διαφορετικό για κάθε ομάδα.)

Γ1

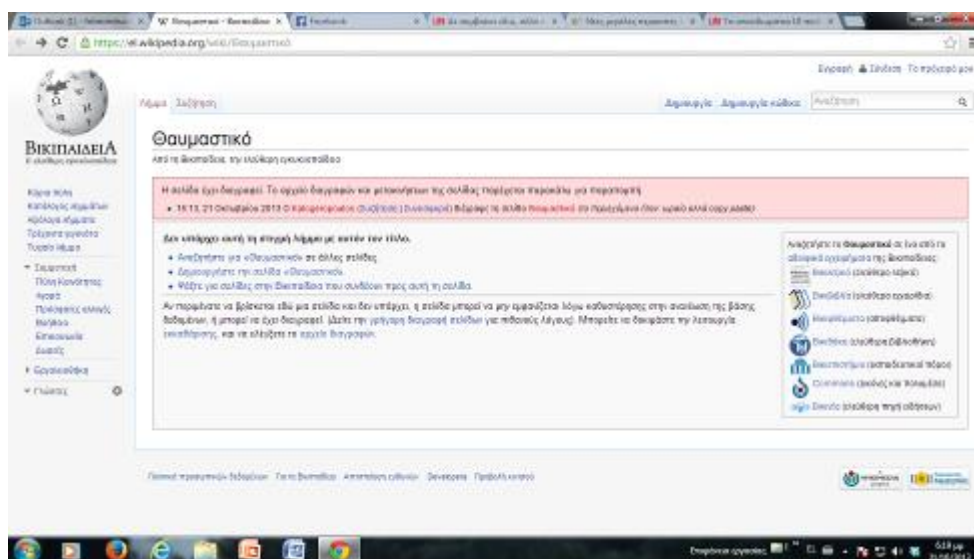
Προχωρήσαμε την εφαρμογή του σεναρίου στο εργαστήριο (μία ώρα). Οι ομάδες προχώρησαν τις εργασίες αρκετά, ένω διάβασαν ως το τέλος το φύλλο εργασίας και είναι ενήμεροι ως προς το τι πρέπει να κάνουν. Οι μαθητές ήταν αμήχανοι στην ενασχόλησή τους με τα σημεία στίξης, ίσως επειδή τους ήταν ανιαρό να διαβάσουν τις γραμματικές, ή επειδή δεν είχαν ασχοληθεί ξανά τόσο συστηματικά θέματα κανόνων στο μάθημα της Γλώσσας. Τα προηγούμενα χρόνια η προσέγγιση του μαθήματος ήταν αρκετά επικοινωνιακή, τόσο ως προς την κατανόηση όσο και προς την παραγωγή κειμένων και η μελέτη των γραμματικών για κάτι που θεωρούσαν ίσως αυτονόητο ή δευτερεύον, όπως τα σημεία στίξης, τους ξένισε.

Παράλληλη Εφαρμογή - Γ2: Πριν μπούμε στο εργαστήριο για πρώτη φορά για να ξεκινήσουν οι μαθητές τις ομαδικές εργασίες, έδειξα στην ομάδα του Γ2 που έχει τη σχετική εργασία πώς να επεξεργάζεται λήμμα στη βικιπαίδεια. (Μου πήρε 10 περίπου λεπτά στο γραφείο των καθηγητών σε ένα από τα διαλείμματα, και ακόμα δεν είχαν δουλέψει το [σχετικό φύλλο εργασίας](#) για το θαυμαστικό και τη χρήση του, επομένως τους έδειξα μόνο το τεχνικό κομμάτι).

Κατέγραψα ένα ενδιαφέρον διδακτικό συμβάν: Ένα από τα παιδιά της ομάδας, ο Χ., ενθουσιάστηκε με τη δημιουργία λήμματος, βιάστηκε και προχώρησε αμέσως το μεσημέρι από το σπίτι του στην συγγραφή του λήμματος «θαυμαστικό». Κάποιος χρήστης της βικιπαίδεια σύντομα έσβησε το λήμμα, γιατί ήταν «ωραίο, αλλά copy-paste» (εικ.1). Ο Χ. μου έστειλε μήνυμα στο wiki της τάξης μας τι άλλο να κάνει, αφού πήρε τους κανόνες από ένα ιστολόγιο που ο ίδιος βρήκε (διαπίστωση ότι ήταν αρκετά αξιόπιστο, αφού παρέθετε πηγές και ήταν γραμμένο από κάποιον καθηγητή του Πανεπιστημίου της Κρήτης), τους επεξεργάστηκε σε ένα έγγραφο word, και το

αντέγραψε από το έγγραφο του μετά στη Βικιπαίδεια, όπου παρέθετε και την πηγή του (το συγκεκριμένο ιστολόγιο). Στο μήνυμα που μου έστειλε με ρωτούσε: «Κυρία, πώς αλλιώς να το κάνω??»... Επίσης παρέθεσε τον υπερδεσμό και στην αρχική μας σελίδα στο wiki, με σχόλιο (εικ.2).

Εικόνα 1

Εικόνα 2

Την επόμενη ημέρα προχωρήσαμε στα φύλλα εργασίας ανά ομάδα με το Γ2 (2 ώρες (βλ. παρακάτω). Η επιλογή φύλλου εργασίας ήταν δική τους ανάλογα με την τελική εργασία κάθε φύλλου, όπως και στο Γ1 (είχε αφιερωθεί μία διδακτική ώρα για να γίνει η επιλογή του φύλλου εργασίας και με βάση αυτή ο χωρισμός των ομάδων,

και καμία από τις έξι ομάδες δεν επέλεξε το φύλλο για την ποίηση - εφόσον τα φύλλα εργασίας είναι επτά, ένα έμεινε ανεφάρμοστο από το Γ2).

Αποφάσισα να είμαι πιο παρεμβατική στο τι κάνουν και πώς προχωρούν οι ομάδες σε σχέση με το Γ1, και διαπίστωνα ότι οι μαθητές χρειάστηκαν βοήθεια για να αρχίσουν να απαντούν τις ερωτήσεις του φύλλου εργασίας. Ήταν διστακτικοί και δυσκολεύονταν να επεξεργαστούν κριτικά ένα κείμενο χωρίς την παρέμβασή μου, και ένιωσα ότι πρέπει να αναθέσω συγκεκριμένους ρόλους μέσα στις ομάδες, κάτι που δεν το κάνω συνήθως, και ούτε το έκανα με το Γ1, αλλά παρατήρησα ότι εργάστηκαν καλύτερα έτσι. Ο καθηγητής της Πληροφορικής με είχε επηρεάσει πριν μπω στο μάθημα, γιατί μου είχε πει ότι στο εργαστήριο «χρειάζονται μαστίγιο», κι ότι εκείνος τους έχει με πλάνο πώς κάθονται σε συγκεκριμένους υπολογιστές, και το έκανα κι εγώ έτσι, τους είπα σε ποιους υπολογιστές κάθεται κάθε ομάδα και έδωσα πιο ξεκάθαρες οδηγίες για το ποια βήματα πρέπει να κάνει κάθε ομάδα, πριν ξεκινήσουν την εργασία τους. Φαίνεται ότι λειτούργησε, τα παιδιά προχώρησαν αρκετά το φύλλο εργασίας, παρότι είχαμε μόνο μία ώρα στο εργαστήριο, που σημαίνει είκοσι λεπτά δουλειάς στους υπολογιστές ουσιαστικά, αν λάβουμε υπόψιν ότι είναι ένα εργαστήριο με παλιά μηχανήματα, που αργούν να συνδεθούν στο διαδίκτυο κλπ. Ενδιαφέρον έχει ότι οι μαθητές είχαν συνηθίσει στο εργαστήριο να εργάζονται έτσι, κάπως πιο ελεγχόμενα, επομένως στην προσπάθειά μου οι ίδιοι μαθητές, που είχαν συνηθίσει σε τέτοιες πρακτικές, να αυτενεργήσουν, αντιμετώπισα δυσκολίες.

Συμπεράσματα από την παράλληλη εφαρμογή: Οποσδήποτε κατά τη διάρκεια της δεύτερης εφαρμογής, με το Γ2, η εργασία των ομάδων κύλησε ομαλότερα, κι αυτό οφειλόταν τόσο στην καλύτερη κινητοποίηση του τμήματος από την εισαγωγική φάση του σεναρίου όσο και στη δική μου εμπειρία κατά την εφαρμογή με το Γ1 (π.χ. διαπίστωνα ανάγκη των μαθητών για ενίσχυση κατά την επεξεργασία των κειμένων και παρενέβην κατά την εφαρμογή με το Γ2).

Ακολουθεί η αφήγηση της εργασίας των μαθητών ανά ομάδα – παράλληλα στο Γ1 και το Γ2 – κυρίως μέσω της παράθεσης των παραγόμενων εργασιών τους. Οι εργασίες όλων των ομάδων ολοκληρώθηκαν στις 15 Νοεμβρίου (5 ώρες στο εργαστήριο και μερικές ώρες κατ' ιδίαν με τις ομάδες που είχαν να συντάξουν λήμμα στη βικιπαίδεια). Ακολούθησαν οι παρουσιάσεις σε αίθουσα με διαδραστικό (6 ώρες).

(Τα λήμματα στη βικιπέδια χρειάστηκαν περισσότερο χρόνο με τις συγκεκριμένες ομάδες, και επομένως δουλέψαμε και την ημέρα τους εορτασμού της 17^{ης} Νοέμβρη - για περισσότερα βλ. παρακάτω, ομάδα [5](#) και [6](#)).

Ομάδα 1

[Φύλλο εργασίας: Τι μας επηρεάζει όταν επιλέγουμε επάγγελμα](#)

Γ1

Η ομάδα αυτή είχε ιδιαίτερη αμηχανία στην επεξεργασία του κειμένου: Χρειάστηκε καθοδήγηση για να βρει από πού προέρχεται το αρχικό κείμενο. Επίσης έδωσε ελλιπή εξήγηση για την απουσία ορισμένων σημείων στίξης από το κείμενο. Η πρώτη παρατήρηση για τη χρήση της παρένθεσης (βλ. εικ. 3) ήταν δική τους διαπίστωση και ήταν αξιόλογη. Η επεξεργασία του κειμένου διήρκεσε μία ώρα.

- 1δ:
- Η χρήση της παρένθεσης είναι για να περιλάβει μια λέξη ή μια φράση που επεξηγεί ή συμπληρώνει τα προηγούμενα και η οποία θα
- μπορούσε να παραλειφθεί χωρίς να αλλάξει το συνολικό νόημα της περιόδου.

Εικόνα 3

Οι μαθητές αναζήτησαν κείμενα από το διαδίκτυο με σχετικό θέμα, αλλά δεν έκαναν καμία παρατήρηση για τα σημεία στίξης που χρησιμοποιούνται σε αυτά (ερώτημα Β). Τους φάνηκε ίσως ανιαρό.

Κινητοποιήθηκαν πολύ για τη δημιουργία ερωτηματολογίου σχετικού με το μέλλον τους (ερώτημα Γ). Χρησιμοποίησαν το εργαλείο form στο google drive, με δική μου καθοδήγηση και τους φάνηκε εξυπηρετικό. Οι ερωτήσεις τους ήταν ουσιαστικές και με επιτυχία συνέταξαν ερωτήσεις κατάλληλες για ερωτηματολόγιο (ανοιχτές/κλειστές, πολλαπλής επιλογής). Στη δραστηριότητά τους αυτή δεν παρενέβην παρά μόνο για το τεχνικό κομμάτι, ενώ στις ερωτήσεις κατέληξαν μετά από διαπραγμάτευση και συζήτηση μεταξύ τους, μέσα στο εργαστήριο. Διένειμαν έντυπα το ερωτηματολόγιο στους συμμαθητές τους και επεξεργάστηκαν τις απαντήσεις σε διαγράμματα (βλ. εικ. 4).

Τα αποτελέσματα όλων των παραπάνω δραστηριοτήτων συγκεντρώθηκαν σε ένα αρχείο παρουσίασης για να υποστηρίξουν την προφορική τους παρουσίαση (βλ. [εδώ](#) για ολόκληρη την παρουσίαση). Αν και δεν ήταν ζητούμενο στις εργασίες τους, το έκαναν. Συνολικά, εργάστηκαν πέντε ώρες μέσα στο εργαστήριο.

Εικόνα 4

Γ2

Η αντίστοιχη ομάδα του άλλου τμήματος εργάστηκε πέντε ώρες μέσα στο εργαστήριο. Όπως φαίνεται και στην παρουσίαση τους (βλ. [εδώ](#) για ολόκληρη τη δουλειά τους), οι μαθητές αξιοποίησαν δημιουργικά και με χιούμορ πολυτροπικά στοιχεία (κινούμενες εικόνες, χρώματα, διαγράμματα - εικόνα 5).

Εικόνα 5

Στο ερώτημα Α εξηγούν επαρκώς την απουσία μερικών σημείων στίξης (βλ. εικ. 6),

Εικόνα 6

ενώ κάνουν την ίδια αξιολογή παρατήρηση για τη χρήση του θαυμαστικού με την ομάδα του Γ1. Επισημαίνουν παραδείγματα χρήσης μέσα από τα κείμενα, στην προσπάθειά τους να επικοινωνήσουν τις παρατηρήσεις τους στους συμμαθητές τους (βλ. εικ. 7).

Εικόνα 7

Για τον ίδιο σκοπό της επικοινωνίας, χρησιμοποιούν εικόνες από κινούμενα σχέδια, όχι όμως αταίριαστες με το περιεχόμενο του κειμένου και των διαγραμμάτων τους. Τέλος, στο ερωτηματολόγιο κάνουν διαχωρισμό στις απαντήσεις αγοριών και κοριτσιών, με αποτέλεσμα να καταγράφεται η διαφοροποίηση στις ασχολίες τους: Αναρωτιούνται και καταγράφουν κατά πόσο οι έφηβοι πιστεύουν ότι θα συνεχίσουν να ασχολούνται με αυτά που αγαπούν τώρα και στο μέλλον (βλ. εικ. 8).

Εικόνα 8

Ομάδα 2

Φύλλο εργασίας: Forum

Γ1

Η ομάδα του forum είχε μεγάλη αμηχανία στην εργασία της (δούλευαν διστακτικά, χωρίς να συνεργάζονται πολύ). Αλλά προχώρησαν αρκετά κατά τη δεύτερη ώρα στο εργαστήριο, παρότι είχαν μείνει πίσω στο τέλος της πρώτης ώρας.

Τα διαφοροποιημένα φύλλα εργασίας, με διαφορετικά παραγόμενα κείμενα από τους μαθητές μου δημιούργησαν πρόσθετη δυσκολία στην παρακολούθηση της προόδου κάθε ομάδας, έτσι αντιλήφθηκα τη δυσκολία τη δεύτερη αυτή ώρα στο εργαστήριο.

Η ομάδα αυτή, όπως και οι υπόλοιπες, εργάστηκε καταγράφοντας πρώτα τις παρατηρήσεις της στο wiki, στη σελίδα της ομάδας τους στα projects. Στο εργαστήριο έγινε η καταγραφή των παρατηρήσεών τους από έναν μαθητή, που λειτούργησε ως γραμματέας της ομάδας. Στην ίδια σελίδα καταγράφηκε η συνέχιση της εργασίας τους από το σπίτι, οι προσεκτικές παρατηρήσεις για τα αρχεία παρουσίασης που ανέβασε δεύτερος μαθητής, η μέριμνα να διορθωθούν τα ορθογραφικά λάθη και να συμπληρωθεί το αρχείο με πολυτροπικά στοιχεία πριν παρουσιαστεί η εργασία στο κοινό της τάξης (βλ. εικόνα 9).

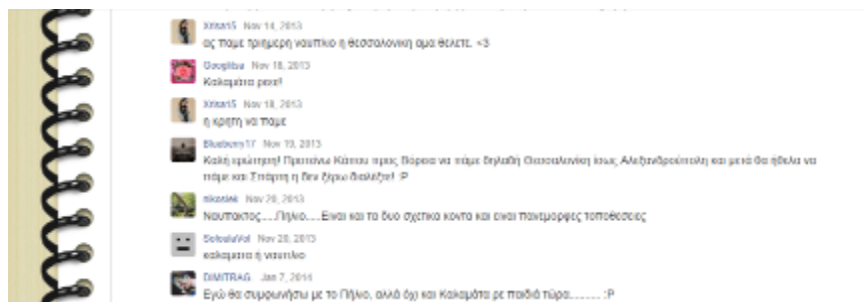
Εικόνα 9

Υπήρξε προσεκτική παρατήρηση των σημείων στίξης στα κείμενα. Δεν έδωσαν αρκετή προσοχή στη συσχέτιση των σημείων στίξης με το ύφος του κειμένου και στις περιστάσεις χρήσης τους. Η παρουσίαση τους εμπλουτίστηκε με πολυτροπικά στοιχεία, περισσότερο για να δηλώσουν ότι πρόκειται για εργασία, παρά συσχετίζοντάς τα με το περιεχόμενό της. Το ίδιο μοιάζει να υποδηλώνει η προβολή των ερωτήσεων του φύλλου εργασίας στην παρουσίασή τους, αντί για τις απαντήσεις τους (βλ. εικ. 10, και για όλη την εργασία [εδώ](#)).

Εικόνα 10

Η τελευταία εργασία της ομάδας, που αφορά τη δημιουργία ενός forum στο wiki (βλ. εικόνα 11), έδωσε την ευκαιρία σε έναν από τους μαθητές να αξιοποιήσει τις τεχνικές του ικανότητες. Ο μαθητής αυτός δίδαξε στην αντίστοιχη ομάδα του Γ2 πώς να φτιάξει ένα forum. Το περιστατικό αυτό ήταν σημαντικό για το μαθητή, καθώς είχε την ευκαιρία να δείξει τις ικανότητές του στους συμμαθητές του. Το ίδιο το forum που δημιούργησε η ομάδα του Γ1 αφορούσε την τριήμερη εκδρομή και τον προορισμό της και δεν αξιοποιήθηκε στην παρουσίασή τους, γιατί η κουβέντα εκεί εξελίχθηκε αργότερα. Αυτό ήταν αποτέλεσμα παράλειψης στο σχεδιασμό του σεναρίου: Το forum έπρεπε να έχει αναπτυχθεί λίγο νωρίτερα από τη διεξαγωγή του σεναρίου, ώστε οι γλωσσικές επιλογές των μαθητών (σημεία στίξης εν προκειμένω) να σχολιαστούν κατά την παρουσίαση. Το θέμα ήταν επιλογή των μαθητών της ομάδας και ενδιέφερε τους μαθητές οι οποίοι συμμετείχαν στην κουβέντα. Η κουβέντα αναπτύχθηκε εξ ολοκλήρου από το σπίτι, μόνο το θέμα αποφασίστηκε στο εργαστήριο, με άξονα το ενδιαφέρον των μαθητών, κάτι το οποίο επετεύχθη.

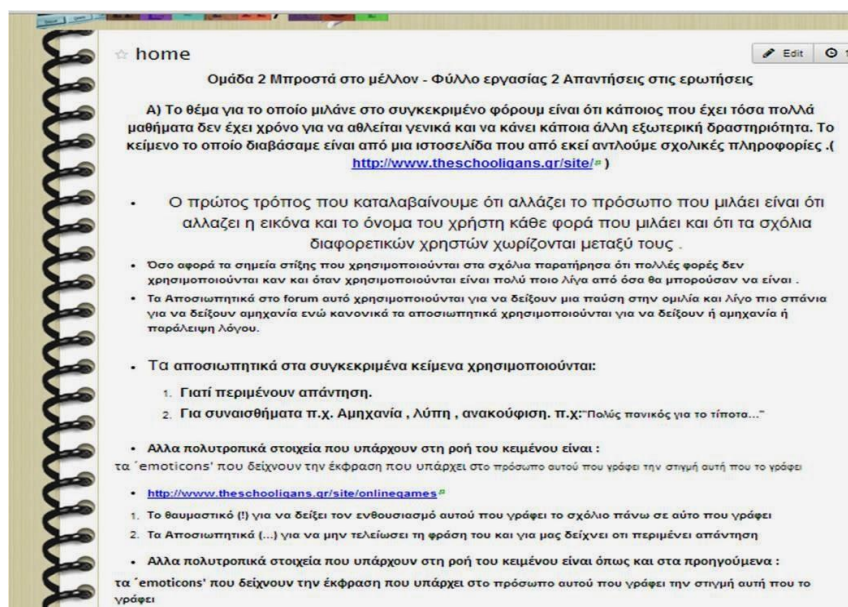
Εικόνα 11

Γ2

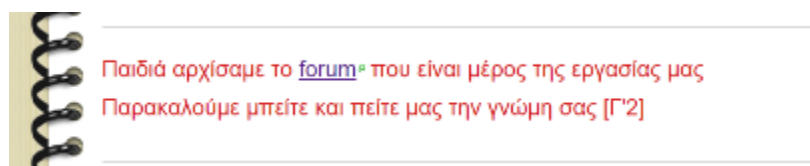
Η αντίστοιχη ομάδα του Γ2 έκανε ουσιαστικές παρατηρήσεις για τη χρήση των αποσιωπητικών, ενώ προτίμησε να μη δημιουργήσει αρχείο παρουσίασης για να τις παρουσιάσει. Οι παρατηρήσεις καταγράφηκαν στο wiki και από εκεί μεταφέρθηκαν στο blog της τάξης, μαζί με τις παρουσιάσεις των άλλων ομάδων. Η συγκεκριμένη ομάδα αντιμετώπισε με ενδιαφέρον και μεγάλη υπευθυνότητα την διεκπεραίωση των εργασιών τους. Αρχικά αντιμετώπισαν δυσκολίες στο να προσδιορίσουν, για παράδειγμα, τι δηλώνουν τα αποσιωπητικά. Η ερώτηση «Γιατί χρησιμοποιούνται τα αποσιωπητικά;» τους φαινόταν παράξενη. Μετά από ενθάρρυνση και συζήτηση με την ομάδα, έδωσαν πρωτότυπες και εύστοχες απαντήσεις. Αντίστοιχα, σε άλλη περίπτωση, μετά από ενθάρρυνση πάλι να γράψουν ό,τι σκέφτονται, έδωσαν απλοϊκές απαντήσεις. Ενώ δηλαδή υπήρχε διαθέσιμη γραμματική (την οποία διάβασαν στη συνέχεια) οι αρχικές παρατηρήσεις ήταν δικές τους: Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε αφελείς ή σε ενδιαφέρουσες πρωτότυπες ερμηνείες (βλ. εικ. 12).

Εικόνα 12

Η ομάδα αυτή αφιέρωσε αρκετό χρόνο και συζήτηση στην απόφαση του θέματος τυ forum, και κατέληξε σε ένα ουσιαστικό θέμα, το νέο σύστημα στο λύκειο, ενώ προέβαλε το forum της στην αρχική σελίδα του wiki. Οι μαθητές συμμετείχαν σε ένα βαθμό. (εικ. 13)

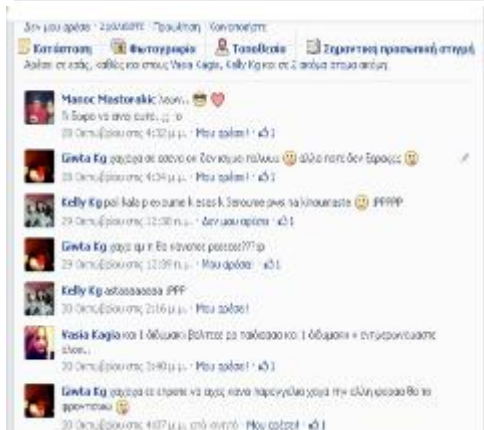

Εικόνα 13

Ομάδα 3

Φύλλο εργασίας: Προγνώσεις και προβλέψεις

Στο Γ1 η ομάδα εργάστηκε κρατώντας σημειώσεις χειρόγραφα και συνεργαζόμενη αρκετά καλά. Κινήθηκε σε επιφανειακές παρατηρήσεις για τη χρήση των σημείων στίξης, επισημαίνοντας πάντως την απλότητα του ύφους και συνδέοντάς τη με τη συχνή χρήση της τελείας (μικρές περιόδους). Δεν ερμήνευσαν το αόριστο ύφος του κειμένου του ωροσκοπίου ως έλλειψη επιστημονικότητας και αξιοπιστίας σε σύγκριση με το κείμενο της πρόγνωσης του καιρού. Αυτό οφείλεται και στην ελλιπή επεξεργασία του δευτέρου κειμένου. Ενθουσιασμός υπήρχε για τη σύνταξη ωροσκοπίου, τελικά όμως μεγάλο κομμάτι του ήταν προϊόν αντιγραφής από το διαδίκτυο, γι' αυτό και τους ζητήθηκε να το ξανακάνουν. Παρόλ' αυτά, δεν ήταν απαραίτητο να γίνει ξανά η εργασία για να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι οτιδήποτε γίνεται πιστευτό, αρκεί να γραφεί με το κατάλληλο ύφος (βλ. σχόλια κάτω από την ανάρτησή τους, εικ. 14). Όλες τους οι απαντήσεις μεταφέρθηκαν σε αρχείο παρουσίασης, το οποίο και παρουσιάστηκε στην τάξη, μαζί με την ανάρτησή τους και τα σχόλιά που έγιναν στο facebook.

Εικόνα 14

Η παρουσίασή τους όπως ολοκληρώθηκε μετά τις 5 ώρες εργασίας στο εργαστήριο είναι αυτή [εδώ](#).

Γ2

Η αντίστοιχη ομάδα του Γ2 εργάστηκε πρώτα σε αρχείο word για τις απαντήσεις του φύλλου εργασίας, κατόπιν συνέταξε το ωροσκόπιο σε δεύτερο αρχείο. Τα δύο αυτά αρχεία δουλεύτηκαν στο εργαστήριο και και μετά την ανάρτηση στο facebook (που έγινε από το σπίτι) κράτησαν στιγμιότυπα της οθόνης από τα σχόλια και τα ανάρτησαν σε παρουσίαση στο wiki. Οι μαθητές εργάστηκαν κριτικά και με ενθουσιασμό, κυρίως για να επιτύχουν μια πλήρη και εντυπωσιακή παρουσίαση (με κίνηση στην εναλλαγή των διαφανειών, πολυτροπικά στοιχεία κλπ., που δεν αποτυπώνονται όλα στο slideshare – για όλη την εργασία [εδώ](#)).

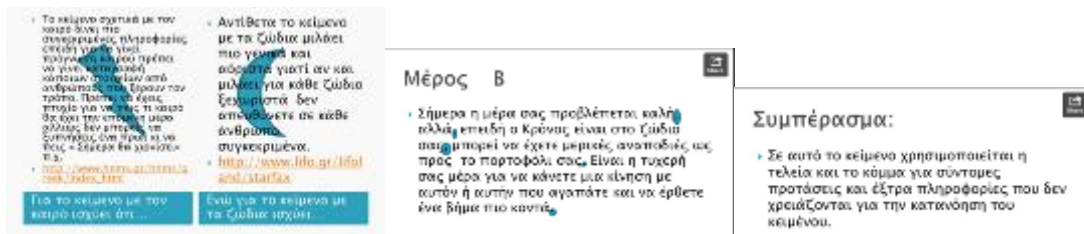
Έδωσαν ως ομάδα μεγάλη σημασία στο διαμοιρασμό των εργασιών και στη συμμετοχή όλων στο τελικό αποτέλεσμα. Ένας από τους μαθητές ήταν καινούργιος στην τάξη και ο άτυπος ηγέτης της ομάδας φρόντισε να τον συμπεριλάβει στην τελική εργασία/παρουσίαση, παρότι ο ίδιος ο μαθητής ήταν πολύ συνεσταλμένος και συμμετείχε λίγο.

Το ύφος των δύο κειμένων που είχαν προς σύγκριση ερμηνεύτηκε κριτικά και η απάντησή τους παρουσιάστηκε με σαφήνεια κατά την παρουσίασή τους, και εξίσου

καλή δουλειά έγινε στον εντοπισμό των σημείων στίξης σε άλλα κείμενα και στον τρόπο χρήσης τους (βλ. εικ. 15).

Εικόνα 15

Κατά την παρουσίασή της η ομάδα πέρασε και στη σύγκριση δύο βίντεο πρόγνωση του καιρού, ένα σοβαρό και ένα χιουμοριστικό. (βλ. [παρουσίαση](#), διαφάνεια 4). Η ομάδα συνέταξε πλαστό ωροσκόπιο και μάλιστα με έναν λίγο ιδιαίτερο τρόπο (βλ. εικ. 16) και παρέθεσαν τα σχόλια που πήραν μετά την ανάρτησή τους στο facebook, όπου οι άλλοι μαθητές τους παίρνουν αρκετά στα σοβαρά.

Εικόνα 16

Δε χρειάστηκε να παρέμβω παρά μόνο σε οργανωτικά θέματα στην εργασία της ομάδας αυτής.

Ομάδα 4

[Φύλλο εργασίας: Μαντείες και προφητείες](#)

Γ1

Η ομάδα ήταν ολιγομελής, διστακτική στην εργασία για το φόβο αποτυχίας και ένα μέλος της απουσίασε κατά το διάστημα αυτό. Ευτυχώς ένα κορίτσι από άλλη

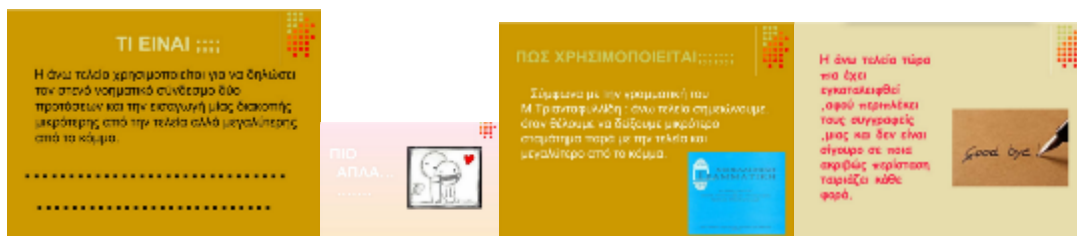

ομάδα, που είχε ολοκληρώσει τις εργασίες της ήδη από την 3^η ώρα ομαδικής δουλειάς στο εργαστήριο, βοήθησε στην ολοκλήρωση των εργασιών και της ομάδας αυτής με δική της πρωτοβουλία, συμμετέχοντας έτσι σε δύο ομάδες. Η δουλειά είχε μείνει αρκετά πίσω έως την 3^η ώρα εργασίας στο εργαστήριο, κατόπιν όμως, με τη συμβολή του νέου μέλους, η ομάδα κινητοποιήθηκε αρκετά. Εργάστηκαν κατόπιν πολύ συστηματικά, αντιγράφοντας τις ερωτήσεις του φύλλου εργασίας στο wiki (εικ. 17) και συγκεντρώνοντας τις απαντήσεις από κάτω.

Εικόνα 17

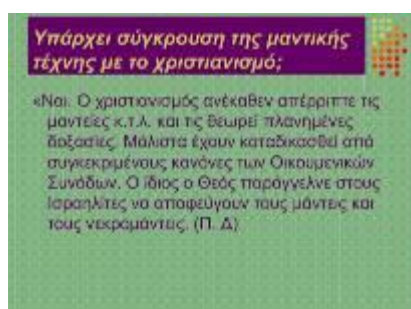
Μελέτησαν τη χρήση της άνω τελείας από τις γραμματικές, δε συσχέτισαν όμως τη διακοπή της χρήσης της με την κυριαρχία των ψηφιακών κειμένων σήμερα (βλ. εικόνα 18).

Εικόνα 18

Επίσης, ετοίμασαν ερωτήσεις για την καθηγήτρια των Θρησκευτικών, η οποία τους απάντησε γραπτώς. Ιδιαίτερο ζήλο έδειξαν για τη δραστηριότητα αυτή, τόσο για την προετοιμασία των ερωτήσεων, όσο και για να πάρουν τις απαντήσεις από την καθηγήτρια (εικ. 19). Σε χρόνο εκτός του τυπικού προγράμματος, κατά τη διάρκεια του εορτασμού της 17^{ης} Νοεμβρίου, έγραψαν και επεξεργάστηκαν τη συνέντευξη της θεολόγου.

Εικόνα 193

Έγινε αφαιρετική δουλειά από τις απαντήσεις που είχαν αναρτήσει στο wiki για να δημιουργηθεί η τελική παρουσίαση για το σπίτι, η οποία ήταν σαφής και αισθητικά προσεγμένη (βλ. εικ. 20 και [εδώ](#) για όλη την παρουσίαση).

Εικόνα 20

Γ2

Η αντίστοιχη ομάδα του Γ2 εργάστηκε με παρόμοιο τρόπο (καταγραφή απαντήσεων στο wiki, μεταφορά στο αρχείο παρουσίασης). Εργάστηκαν γρήγορα. Οι

παρατηρήσεις τους για τη χρήση της άνω τελείας ήταν αναλυτικότερες, δεν δοκίμασαν (εικ. 21) όμως καθόλου να ερμηνεύσουν γιατί διακόπηκε η χρήση της.

Εικόνα 21

Ουσιαστικές ήταν οι ερωτήσεις που έκαναν στην καθηγήτρια των Θρησκευτικών (εικ. 22), η οποία τους απάντησε επίσης γραπτά.

Εικόνα 22

Αξιοσημείωτο είναι ότι η ομάδα αυτή έδωσε ένα χιουμοριστικό ύφος στην παρουσίασή της, το οποίο, παρότι φαινομενικά είναι αταίριαστο, κέρδισε το κοινό των συμμαθητών τους, καθώς μάλιστα η επιλογή των εικόνων ήταν προσεκτική και η όλη παρουσίαση φροντισμένη. (για όλη την παρουσίαση βλ. [εδώ](#))

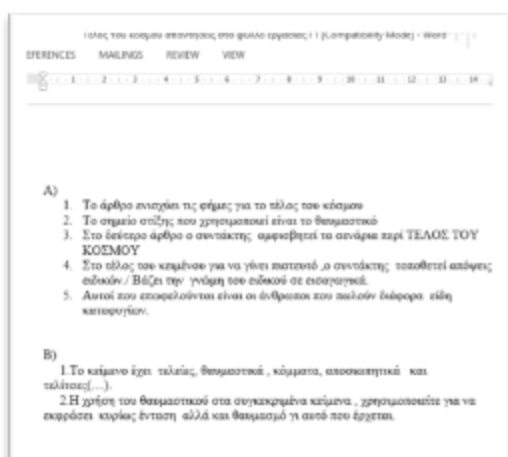

Ομάδα 5

Φύλλο εργασίας: Το τέλος του κόσμου

Γ1

Η ομάδα αυτή εργαζόταν και αποθήκευε αρχεία στον υπολογιστή με τα σοβαρότερα τεχνικά προβλήματα. Παρότι η ομάδα αυτή απάντησε σύντομα και αποτελεσματικά στις δραστηριότητες του φύλλου εργασίας (εικ. 23), είχε πολλά τεχνικά προβλήματα στο εργαστήριο (καθυστέρησαν τουλάχιστον δύο διδακτικές ώρες) με αποτέλεσμα η παρουσίασή τους να δημιουργηθεί εξολοκλήρου στο σπίτι.

Εικόνα 234

Έτσι, κατά την παρουσίασή τους, και προς μεγάλη μου έκπληξη, είχαν ετοιμάσει μια παρουσίαση που καθόλου δεν αφορούσε τις δραστηριότητες επεξεργασίας των κειμένων και την κριτική προσέγγιση των κειμένων που περιέχουν καταστροφολογικές προβλέψεις. Αντίθετα έφτιαξαν μία τέλεια παρουσίαση των επικρατέστερων από τις θεωρίες για το τέλος του κόσμου! (εικ. 24 και για ολόκληρη την παρουσίαση βλ. [εδώ](#))

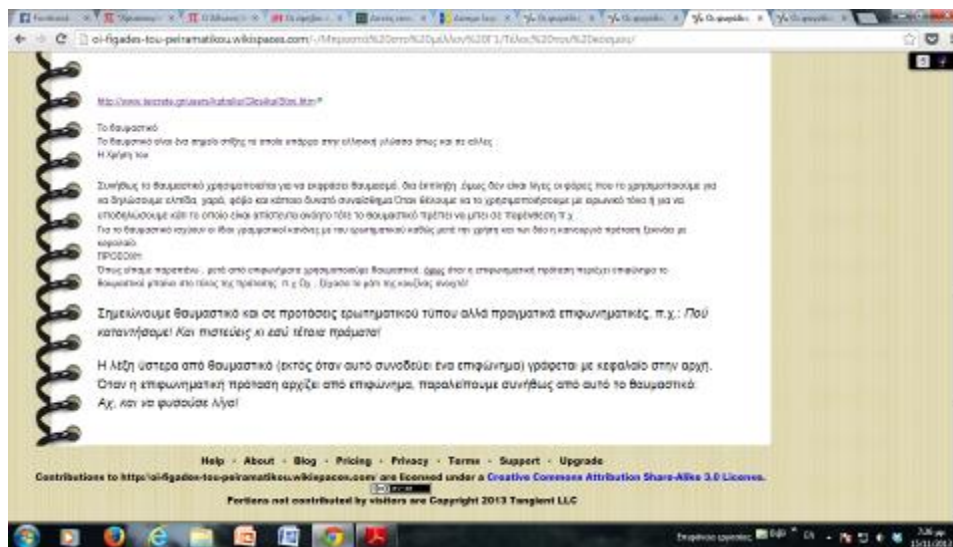
Εικόνα 245

Για τις αντιδράσεις των μαθητών στην παρουσίαση αυτή και τη συζήτηση που προκλήθηκε με αφορμή την παρουσίαση αυτή βλ. παρακάτω, [αξιολόγηση](#). Θεώρησαν πολύ πιο ενδιαφέρον να μιλήσουν για τις θεωρίες αυτές, παρά για την αμφισβήτησή τους μέσα από την προσέγγιση των ίδιων των κειμένων. Νομίζω ότι αυτό το περιστατικό είναι χαρακτηριστικό της δυσκολίας που είχα να παρακολουθήσω την εξέλιξη επτά παράλληλων εργασιών σε ένα εργαστήριο με πολλά τεχνικά προβλήματα, αλλά και ενδεικτικό για το ότι αυτού του είδους οι καταστροφολογικές προβλέψεις αναπαράγονται και γίνονται πιστευτές. Και παρότι τώρα είμαι σε θέση να δω με χιούμορ και ενδεχομένως να δω τις δυνατότητες διδακτικής αξιοποίησης της εργασίας που έκαναν (ακόμα και με την προσέγγιση των σημείων στίξης στο κείμενό τους), την ημέρα της παρουσίασης κάλεσα την ομάδα κατ' ιδίαν και έκανα παρατήρηση να ζητούν την παρέμβασή μου αν δεν είναι σίγουρες τι ζητάει το φύλλο εργασίας. Εκ των υστέρων, δε θα έκανα την παρατήρηση, καθώς η ομάδα είχε ομολογουμένως κάνει πολλή δουλειά...

Για τη δημιουργία του λήμματος «θαυμαστικό» στη βικιπαίδεια, η ομάδα εργάστηκε ως εξής: Μία από τις μαθήτριες ήρθε σε ένα διάλειμμα και παρακολούθησε πώς επεξεργαζόμαστε ένα λήμμα. Κατόπιν, εργάστηκαν στο φύλλο εργασίας τους μέσα στο εργαστήριο, συγκεντρώνοντας, μεταξύ άλλων, παρατηρήσεις για τα σημεία στίξης (βλ. εικ. 23 παραπάνω).

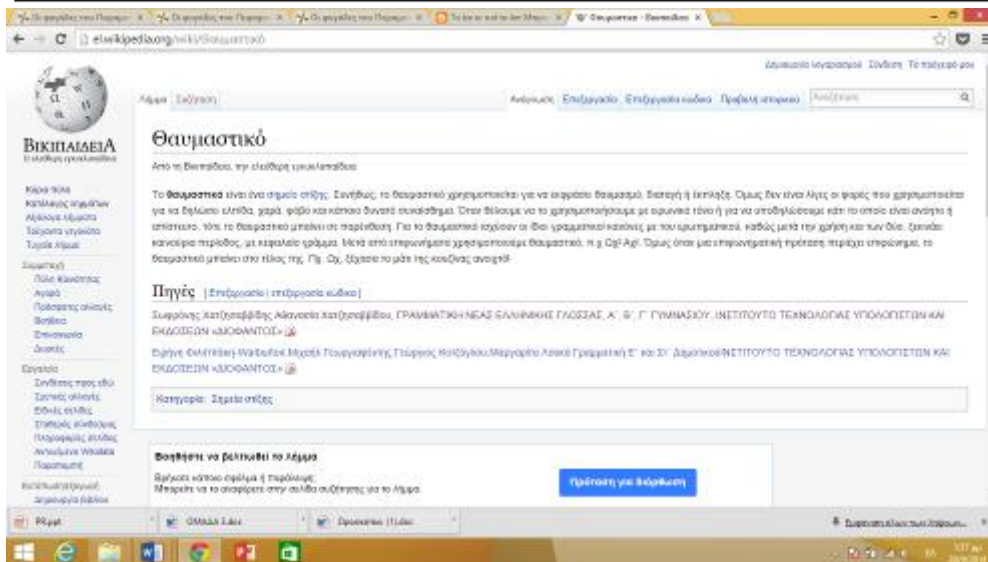
Τέλος, την ημέρα του εορτασμού της 17ης Νοεμβρίου, και οι τρεις μαθήτριες αφιέρωσαν 2 διδακτικές ώρες στο εργαστήριο για να δημιουργήσουν το [λήμμα](#), το οποίο δεν έχει τροποποιηθεί έως σήμερα (εικ. 26, τελευταία προσπέλαση 28/9/2014). Η εργασία έγινε ως εξής: Χρειάστηκε να μελετήσουν σχολικές γραμματικές (3 με 4 που υπάρχουν διαδικτυακά) να ξαναδούν τις εργασίες τους (παρατηρήσεις για τη χρήση των σημείων στίξης, βλ. εικ. 23 παραπάνω) και να γράψουν σημειώσεις και κανόνες στο wiki (σελίδα του project της ομάδας, εικ. 25). Κατόπιν, συνέθεσαν

Εικόνα 25

σημειώσεις, ανασυντάξαν το κείμενο, διέγραψαν πληροφορίες επαναλαμβανόμενες και κατόπιν το έγραψαν και το ανήρτησαν στη βικιπαίδεια (εικ. 27). Συμμετείχαν όμως και οι πιο αδύναμες και διστακτικές μαθήτριες, καθώς συνεισέφεραν με παραδείγματα, τεχνική βοήθεια, έρευνα από τις γραμματικές.

Εικόνα 26

(Οι παρεμβάσεις που έκανα κατόπιν στο λήμμα ως διδάσκουσα ήταν στη μορφοποίηση των τίτλων και των πηγών.) Αξιοσημείωτη είναι η παράθεση πηγών στη βικιπαίδεια, αλλά και ο εντοπισμός/απαγόρευση της αντιγραφής. Παρότι προσπάθησαν να βάλουν και εικόνα στο λήμμα, τελικά δεν τα κατάφεραν. Η εργασία αυτή ήταν επίπονη και κουραστική, αλλά ήταν υπερήφανες για το αποτέλεσμα.

Γ2

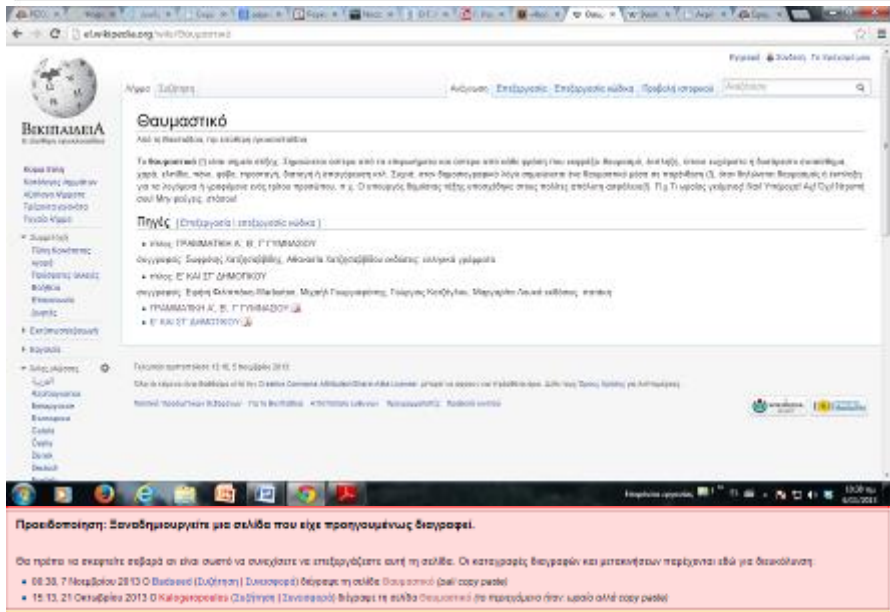
Η αντίστοιχη ομάδα του Γ2 δούλεψε προς την αντίθετη κατεύθυνση: Δεν θεώρησε απαραίτητο να ετοιμάσει παρουσίαση, αλλά είδε πολύ κριτικά τα καταστροφολογικά δημοσιεύματα. Ασχολήθηκαν επίσης αρκετά με τη δημιουργία του ίδιου λήμματος στη βικιπαίδεια, δραστηριότητα που τους πήρε αρκετό χρόνο και με την οποία ασχολήθηκαν με ενθουσιασμό από την αρχή (για την έναρξη των εργασιών αυτής της ομάδας στο λήμμα θαυμαστικό [βλ. εισαγωγή](#)), και, παρότι έκαναν δύο απόπειρες σύνταξής του (η δεύτερη έγινε στο εργαστήριο) τελικά δεν κατάφεραν να συντάξουν ένα κείμενο που να αντέξει στη διαγραφή (βλ. εικ. 28).

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Εικόνα 28

Η δουλειά τους πάντως στον ορισμό του θαυμαστικού και τα παραδείγματα που έδωσαν δημοσιεύτηκε (στο wiki και κατόπιν στο blog, μαζί με όλες τις άλλες εργασίες). Παρουσίασαν λοιπόν την κριτική θεώρηση των κειμένων που επεξεργάστηκαν και τη χρήση των σημείων στίξης με τα οποία ασχολήθηκαν και είδαμε την εργασία τους δημοσιευμένη σε συνεχές κείμενο (εικ.29), με υπερδεσμούς και παραδείγματα, ενώ η προφορική τους παρουσίαση ήταν επαρκής σε εξηγήσεις.

Εικόνα 29

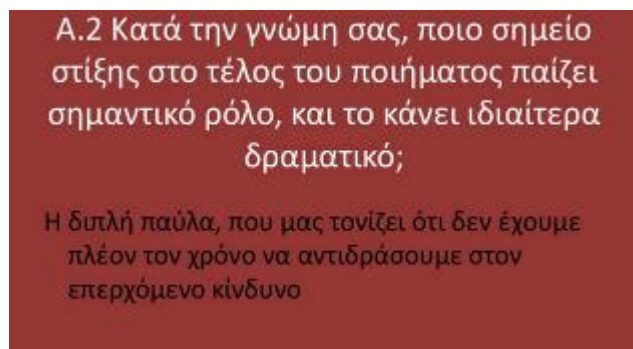

Ομάδα 6

Φύλλο εργασίας: Ποιήματα και στίξη

Γ1

Η ομάδα αυτή επέλεξε το φύλλο εργασίας της και επεξεργάστηκε με μεγάλη ευαισθησία τα ποιήματα, δίνοντας απαντήσεις ειλικρινείς και συχνά προσωπικές, παρά την ομαδική εργασία. Ερμήνευσε τη λειτουργία των σημείων στίξης στα ποιήματα (βλ. εικ. 30) κι εκδήλωσε τις προτιμήσεις της στα άλλα ποιήματα με τόλμη.

Εικόνα 30

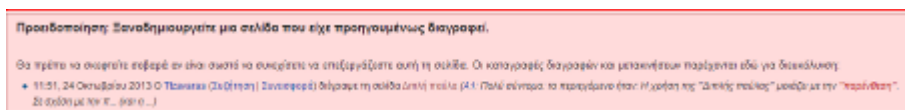
Για ολόκληρη την παρουσίαση βλ. [εδώ](#).

Κατά τη διάρκεια των 5 ωρών στο εργαστήριο ένα μέλος ήταν ιδιαίτερα διστακτικό στη συμμετοχή, κι έδειξε να έχει επιλέξει την ομάδα μόνο για «κρυφτεί» πίσω από τη δουλειά των υπολοίπων. Στην επόμενη όμως φάση της εργασίας τους, κατά την δημιουργία του λήμματος στη βικιπαίδεια, βοήθησε πολύ στη συγκέντρωση υλικού για την τελική σύνταξη του κειμένου.

Η ομάδα αυτή εργάστηκε παρόμοια με τις άλλες δύο (βλ. παραπάνω, [ομάδα 5](#)) για τη δημιουργία του λήμματος. Πρώτα μία μαθήτρια ήρθε σε ένα διάλειμμα να δει την τεχνική επεξεργασία του λήμματος και έκανε εγγραφή στη Βικιπαίδεια για την ομάδα της. Κατόπιν, κάναμε μαζί μια πρώτη απόπειρα επεξεργασίας του λήμματος «διπλή παύλα». Περίμενα, από την προηγούμενη εμπειρία μου με την ομάδα του Γ2, ότι το λήμμα σύντομα θα σβηστεί και προειδοποίησα τη μαθήτρια. Πράγματι, το

λήμμα σβήστηκε με το αιτιολογικό «πολύ σύντομο» και «η χρήση της διπλής παύλας μοιάζει με την παρένθεση», βλ. εικ. 31.

Εικόνα 31

Μετά, ακολούθησε η ίδια διαδικασία και για την ομάδα αυτή στο εργαστήριο, όπως και για την ομάδα 5. Σημαντική ήταν η συνεισφορά όλων των μελών και για τη σύνθεση του λήμματος αξιοποιήθηκαν 4-5 πηγές, από όπου αφού συγκεντρώθηκαν στο wiki (εικ. 32), έγινε αποδελτίωση πληροφοριών από τρεις μαθητές που κράτησαν σημειώσεις. Μία μαθήτρια ανέλαβε τη σύνταξη του τελικού κειμένου, το οποίο και αναρτήθηκε στη βικιπαίδεια, [λήμμα διπλή παύλα](#) (εικ. 33 – τελευταία προσπέλαση 28/9/2014).

Εικόνα 32

Εικόνα 33

Η παρουσίαση περιέλαβε τις παρατηρήσεις τους στα ποιήματα και το λήμμα τους στη Βικιπαίδεια.

Ομάδα 7

[Φύλλο εργασίας: Βιβλία για το μέλλον](#)

Γ1

Η ομάδα δούλεψε αθόρυβα και χωρίς προβλήματα, καθώς είχαν συνεργαστεί πολλές φορές στο παρελθόν. Απάντησε στα ζητούμενα επαρκώς και παρουσίασε προφορικά, χωρίς να δημιουργήσει αρχείο παρουσίασης. Εδώ η εργασία δημοσιευμένη στο blog της τάξης.

Εικόνα 34

Γ2

Η αντίστοιχη ομάδα του δεύτερου τμήματος άργησε περισσότερο, ιδιαίτερα στην παραγωγή λόγου στο τέλος. Οι παρατηρήσεις στα κείμενα ήταν εύστοχες. Υπήρχε δυσκολία στη δημιουργία συνεργατικού κειμένου φαντασίας. Παρενέβην και τους ζήτησα να λένε εκ περιτροπής μία σκέψη για το πώς φαντάζονται το μέλλον και ένας να καταγράφει απλώς τις σκέψεις. Μετά από 2 διδακτικές ώρες οδηγήθηκαν στη σύνθεση ενός μικρού κειμένου, στο οποίο όμως έδειξαν να έχουν συμφωνήσει όλοι. Η δουλειά τους δημοσιεύτηκε στο blog και συνοδεύτηκε από τρέιλερ και περιγραφές ταινιών μελλοντολογικών, που έκαναν το κείμενό τους έγινε πιο ενδιαφέρον κα'τα την παρουσίαση (εικ. 35).

Εικόνα 35

Γενικά σχόλια για όλες τις ομάδες: Προετοιμασία για παρουσιάσεις - αξιολόγηση

Οι εργασίες δουλεύτηκαν πρώτα και ανέβηκαν στο wiki που έχουμε ήδη από την Α' Γυμνασίου, ή σε έγγραφα word που αναρτήθηκαν εκεί. Κάθε ομάδα είχε δική της σελίδα στα projects του wiki. Οι περισσότερες ομάδες δημιούργησαν αρχεία παρουσίασης για να υποστηρίξουν τις προφορικές παρουσιάσεις τους, παρότι δεν τους ζητήθηκε. Κάποια από αυτά τα αρχεία ξεκίνησαν και ολοκληρώθηκαν στο εργαστήριο, κάποια στο σπίτι. Όλες οι παρουσιάσεις αναρτήθηκαν στο [slideshare](https://www.slideshare.net/) (με τη δημιουργία ενός χρήστη από εμένα, για τον οποίο όλοι είχαν τον κωδικό) και μετά αναρτήθηκαν στο blog της τάξης, μαζί με κείμενα και άλλα στοιχεία των παρουσιάσεων των μαθητών (υπερσδεσμούς, εικόνες, βίντεο). Το blog είχε δημιουργηθεί από εμένα, αλλά η επιλογή της εικόνας φόντου και των χρωμάτων έγινε στην ολομέλεια με τους μαθητές του Γ1, ως εισαγωγικό μάθημα για τη δημοσίευση των εργασιών της χρονιάς. Οι αποφάσεις για το στυλ του blog διήρκεσαν περίπου 15 λεπτά, πριν ξεκινήσουμε την εφαρμογή του σεναρίου.

Οι παρουσιάσεις κράτησαν σε κάθε τμήμα 6 ώρες, περίπου μία παρουσίαση ανά ώρα. Αυτό έγινε εξαιτίας πολλών απροόπτων με τους υπολογιστές, αλλά και εξαιτίας συζητήσεων πάνω στις παρουσιάσεις. Στη διάρκεια των παρουσιάσεων οι μαθητές είχαν μπροστά τους φωτοτυπημένα όλα τα φύλλα εργασίας των ομάδων και, καθώς ήμασταν σε αίθουσα με διαδραστικό πίνακα, έγιναν διάφορες υπερσυνδέσεις σε κείμενα που επεξεργάστηκαν, επέλεξαν ή δημιούργησαν (λήμμα βικιπαίδειας, τρέιλερ, πρόγνωση καιρού από το δελτίο ειδήσεων, ποιήματα επιλογής τους κλπ.). Στο τέλος των παρουσιάσεων γινόταν αξιολόγηση ως προς την πληρότητα των πληροφοριών, την ακρίβεια, την «εικόνα» της ομάδας (προφορικός λόγος, στάση, ομαδικότητα και συμμετοχή).

Καθώς το θέμα για κάθε ομάδα ήταν διαφορετικό, όπως και το σημείο στίξης με το οποίο ασχολήθηκαν, αλλά και η τελική δημιουργική εργασία, οι παρουσιάσεις διαρκούσαν πολύ: ήταν σαν χωριστές διδασκαλίες ενός μαθήματος από την κάθε ομάδα στην ολομέλεια. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έδειξαν οι μαθητές για την παρουσίαση των απαντήσεων στα ερωτηματολόγια (ομάδα 1), τόσο στο Γ1 όσο και στο Γ2, όπως και στην παρουσίαση για το τέλος του κόσμου στο Γ1. Κατά τη διάρκεια της τελευταίας αυτής παρουσίασης προκλήθηκε συζήτηση για το κατά πόσο είναι αξιόπιστες οι προβλέψεις αυτές. Αμέσως ένας μαθητής απέρριψε τις «φήμες» αυτές, βασισμένος στην μη επιστημονικότητά τους και συζητήθηκε το θέμα περαιτέρω στην ολομέλεια. Εντύπωση προκάλεσε η παρουσίαση των ποιημάτων, που αξιολογήθηκε ως πολύ πλήρης και ακριβής στις πληροφορίες, και αντίστοιχα η παρουσίαση της ομάδας 3 στο Γ2 (forum), παρότι δε συνοδεύτηκε από αρχείο παρουσίασης. Τέλος, οι μαθητές του Γ1 και του Γ2 είδαν με μεγάλο ενδιαφέρον την παρουσίαση για τις προβλέψεις και τις προγνώσεις (το ωροσκόπιο κλπ.) και η συζήτηση που έγινε έδωσε αφορμή για παραγωγή λόγου στο σπίτι με θέμα εάν πιστεύουν στα ζώδια και γιατί.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Μπροστά στο μέλλον (σημεία στίξης)- Φύλλο εργασίας 1

Όνομα: .....

Κείμενο 1: Αντόν Τσέχωφ, [Το θαυμαστικό](#)

Τη νύχτα των Χριστουγέννων, ο Εφίμ Φόμιτς Περεκλάντιν, δημόσιος υπάλληλος, έπεσε να κοιμηθεί στενοχωρημένος, καταρρακωμένος, θα έλεγα. «Παράτα με, διαβολεμένη!» μούγκρισε κακιωμένος στη γυναίκα του, όταν τον ρώτησε γιατί είναι έτσι μουτρωμένος.

Είχε μόλις επιστρέψει από μια επίσκεψη, όπου ειπώθηκαν πολλά δυσάρεστα και προσβλητικά πράγματα για το άτομό του. Στην αρχή, η συζήτηση περιστράφηκε γύρω από το όφελος της μόρφωσης γενικώς, κατόπιν πέρασαν στο μορφωτικό επίπεδο που απαιτούσε ο τομέας τους και εκφράστηκαν, εν προκειμένω, πολλές επικρίσεις, ακόμα και χλευασμοί, με αφορμή το χαμηλό αυτό επίπεδο. Κατόπιν, όπως συνηθίζεται σε όλες τις ρωσικές παρέες, από το γενικό πέρασαν στις προσωπικές περιπτώσεις.

«Ας πάρουμε, για παράδειγμα, εσάς, Εφίμ Φόμιτς», απευθύνθηκε στον Περεκλάντιν ένας νεαρός. «Κατέχετε μια σεβαστή θέση... αλλά τι μόρφωση έχετε;»

«Καμιά. Κι ούτε απαιτείται σε μας μόρφωση», απάντησε αμήχανα ο Περεκλάντιν. «Να γράφεις σωστά, αυτό αρκεί...»

«Και πού μάθατε να γράφετε σωστά;»

«Μα, συνήθισα... Στα σαράντα χρόνια υπηρεσίας έμαθα να κουνάω τα χέρια μου... Στην αρχή, βέβαια, ήταν δύσκολο, έκανα λάθη, αλλά μετά συνήθισα... κι εντάξει...»

«Και τα σημεία της στίξης;»

«Και τα σημεία της στίξης εντάξει... Σωστά τα βάζω».

«Χμ!...» μπερδεύτηκε κάπως ο νεαρός. «Η συνήθεια όμως είναι εντελώς άλλο πράγμα από τη μόρφωση. Δεν αρκεί το να χρησιμοποιείτε σωστά τα σημεία της στίξης... δεν αρκεί! Πρέπει να ξέρετε και γιατί τα χρησιμοποιείτε! Βάζετε ένα κόμμα, αλλά οφείλετε να καταλαβαίνετε για ποιο λόγο το βάζετε... ναι! Αυτή η ασύνειδη...

αντανακλαστικά σωστή γραφή σας δεν αξίζει δεκάρα. Είναι μηχανική, τίποτα παραπάνω».

Ο Περεκλάντιν σιωπούσε, χαμογελώντας μάλιστα δειλά (ο νεαρός ήταν γιος ενός κρατικού συμβούλου και είχε δικαίωμα ο ίδιος σε μια θέση Χ βαθμού), αλλά τώρα, πέφτοντας για ύπνο, μετατράπηκε ολόκληρος σε αγανάκτηση και κακία.

«Σαράντα χρόνια υπηρέτησα», σκεφτόταν, «και κανένας δε με αποκάλεσε βλάκα, αλλά, για δεσ, ξάφνου άρχισαν οι κριτικές! "Ασύνειδα!... Αντανακλαστικά! Μηχανική αναπαραγωγή..." Μπα, που να με πάρει ο διάβολος! Μάλιστα, κύριε, μπορεί να σκαμπάζω περισσότερα από σένα, κι ας μην πήγα ποτέ στα πανεπιστήμιά σας!»

Αφού εκτόξευσε νοερά στον επικριτή του όλες τις γνωστές βρισιές, ζεσταμένος πια κάτω από τις κουβέρτες, ο Περεκλάντιν άρχισε να ηρεμεί.

«Ξέρω... Καταλαβαίνω...» σκεφτόταν καθώς τον έπαιρνε ο ύπνος. «Δε θα βάλω άνω κάτω τελεία εκεί που χρειάζεται κόμμα, πράγμα που σημαίνει ότι καταλαβαίνω, συνειδητοποιώ. Μάλιστα... νεαρέ μου... Πρώτα πρέπει να ζήσεις λίγο, να δουλέψεις, και μετά να κρίνεις τους γέρους...»

Μπροστά στα κλειστά μάτια του λαγοκοιμισμένου Περεκλάντιν, μέσα από σκοτεινά, χαμογελαστά σύννεφα, ξεπετάχτηκε σαν μετεωρίτης ένα φλεγόμενο κόμμα. Κατόπιν δεύτερο, τρίτο, και σύντομα ο σκοτεινός, απεριόριστος ορίζοντας, που απλωνόταν στη φαντασία του, καλύφθηκε από πυκνά σμήνη ιπτάμενων κομμάτων...

«Ας πάρουμε αυτά τα κόμματα...» σκεφτόταν ο Περεκλάντιν, νιώθοντας τα μέλη του να παραλύουν γλυκά από τον επερχόμενο ύπνο. «Τα καταλαβαίνω θαυμάσια... Μπορώ να βρω θέση για το καθένα, αν χρειαστεί... και... και συνειδητά... όχι στην τύχη... Εξέτασέ με και θα δεις... Τα κόμματα μπαίνουν σε διάφορα σημεία, εκεί που χρειάζεται κι εκεί που δε χρειάζεται. Όσο πιο μπερδεμένο είναι το κείμενο, τόσο πιο πολλά κόμματα χρειάζονται. Μπαίνουν μπροστά από το "ο οποίος" και μπροστά από το "ότι". Αν πρέπει να απαριθμηθούν με τη σειρά οι υπάλληλοι, τότε πρέπει τον καθένα να τον ξεχωρίζεις με κόμμα... Ξέρω!»

Τα ολόχρυσά κόμματα στριφογύρισαν στον αέρα και απομακρύνθηκαν. Στη θέση τους εμφανίστηκαν οι φλογισμένες τελείες...

«Η τελεία μπαίνει στο τέλος του κειμένου... Εκεί όπου χρειάζεται να πάρεις μεγάλη ανάσα και να κοιτάξεις τον ακροατή, εκεί επίσης μπαίνει τελεία. Στο τέλος

κάθε μεγάλης παραγράφου βάζουμε τελεία, ώστε να μην κολλήσει το στόμα του γραμματέα, όταν θα το διαβάζει. Πουθενά αλλού δεν μπαίνει τελεία... »

Τα κόμματα επιστρέφουν και πάλι... Ανακατεύονται με τις τελείες, στροβιλίζονται, και τότε ο Περεκλάντιν βλέπει ολόκληρο σχηματισμό από άνω τελείες και άνω και κάτω τελείες...

«Κι αυτά τα ξέρω...» σκέφτεται. «Εκεί που το κόμμα δεν είναι αρκετό, αλλά η τελεία πάει πολύ, εκεί βάζουμε άνω τελεία. Πριν από το "όμως" και το "επομένως" πάντα βάζω άνω τελεία... Και οι άνω κάτω τελείες; Οι άνω κάτω τελείες μπαίνουν μετά τις λέξεις "αποφασίσαμε", "ορίσαμε"... »

Οι άνω τελείες και οι άνω κάτω τελείες χάθηκαν. Ήρθε η σειρά των ερωτηματικών. Ξεπετάχτηκαν μέσα από τα σύννεφα και άρχισαν να χορεύουν κανκάν...

«Ερωτηματικό; Χαρά στο πράγμα! Για χιλιάδες αμέτρητες από αυτά μπορώ να βρω μια θέση. Μπαίνουν πάντα όταν πρέπει να γίνει ερώτηση, ή, ας υποθέσουμε, όταν πρέπει να μάθουμε σχετικά με κάποιο χαρτί: "Πού καταγράφεται ο ισολογισμός για το τάδε έτος;" ή: "Δε θεωρεί άραγε η αστυνομική διεύθυνση δυνατόν, αυτή την Ιβάνοβα και λουπά;..."»

Τα ερωτηματικά συγκατένευσαν επιδοκιμαστικά με τους μικρούς γάντζους τους και αστραπιαία, σαν να τους δόθηκε κάποιο παράγγελμα, μετατράπηκαν σε θαυμαστικά...

«Χμ!... αυτό το σημείο της στίξης μπαίνει συχνά στις επιστολές. "Αξιότιμε κύριε!" ή "Εξοχότατε, πατέρα και ευεργέτη!..." Αλλά στα κείμενα, πότε μπαίνει;»

Τα θαυμαστικά τεντώθηκαν ακόμα περισσότερο και σταμάτησαν περιμένοντας...

«Στα κείμενα μπαίνουν όταν... αυτό... το... πώς το λένε; Χμ! Αλήθεια, πότε το βάζουμε στα υπηρεσιακά έγγραφα; Κάτσε... δε θυμάμαι... Χμ!...»

Ο Περεκλάντιν άνοιξε τα μάτια και άλλαξε πλευρό. Όμως δεν πρόλαβε να ξανακλείσει τα μάτια και στο μαύρο φόντο εμφανίστηκαν πάλι τα ερωτηματικά.

«Να πάρει ο διάβολος... Πότε μπαίνουνε», σκέφτηκε, προσπαθώντας να διώξει από τη φαντασία του τους απρόσκλητους επισκέπτες. «Έχει γούστο να ξέχασα! Ή ξέχασα, ή... δεν τα έβαζα ποτέ...»

Ο Περεκλάντιν άρχισε να φέρνει στη μνήμη του όλα τα έγγραφα που έγραψε στη διάρκεια των σαράντα χρόνων υπηρεσίας. Αλλά όσο κι αν σκεφτόταν, όσο κι αν έστυβε το μυαλό του, δεν ανακάλυψε στο παρελθόν του ούτε ένα θαυμαστικό!

«Τι περίπτωση κι αυτή! Έγραφα σαράντα χρόνια και δεν έβαλα ούτε μια φορά θαυμαστικό... Χμ!... Αλλά, πότε στο δαίμονα μπαίνει;»

Από τις σειρές των φλεγόμενων θαυμαστικών πρόβαλε σαν έχιδνα το γελαστό μουσούδι του νεαρού επικριτή. Τα θαυμαστικά γελούσαν επίσης καθώς συγχωνεύονταν σε ένα τεράστιο θαυμαστικό.

Ο Περεκλάντιν τίναξε το κεφάλι του και άνοιξε τα μάτια.

«Ένας θεός ξέρει...» σκέφτηκε. «Αύριο πρέπει να σηκωθώ για τον όρθρο, και τούτος ο σατανάς δε φεύγει από το μυαλό μου... Φτου! Μα... πότε το βάζουμε; Πού είναι λοιπόν η συνήθεια; Πού είναι η μάθηση; Σαράντα ολόκληρα χρόνια κι ούτε ένα θαυμαστικό! Ε;»

Ο Περεκλάντιν σταυροκοπήθηκε και έκλεισε τα μάτια, αλλά τα ξανάνοιξε πάραυτα. Στο μαύρο φόντο δέσποζε ακόμα το θαυμαστικό...

«Φτου! Πώς να κοιμηθείς έτσι; Μαρθάκι!» απευθύνθηκε στη γυναίκα του, η οποία συχνά παινευόταν ότι τέλειωσε εσωτερική σε κάποιο εκπαιδευτήριο. Μήπως, ξέρεις, ψυχούλα μου, πότε μπαίνει στα κείμενα το θαυμαστικό;»

«Αυτό έλειπε, να μην ξέρω! Τσάμπα σπούδασα επτά χρόνια στο εκπαιδευτήριο; Θυμάμαι απ' έξω κι ανακατωτά όλη τη γραμματική. Το σημείο αυτό μπαίνει στις προσφωνήσεις, στα επιφωνήματα και στις εκφράσεις ενθουσιασμού, αγανάκτησης, χαράς, οργής και λοιπών συναισθημάτων».

«Μάλιστα...» σκέφτηκε ο Περεκλάντιν. Ενθουσιασμός, αγανάκτηση, οργή και λοιπά συναισθήματα...»

Ο δημόσιος υπάλληλος έπεσε σε βαθύ συλλογισμό... Σαράντα χρόνια έγραφε χαρτιά, χιλιάδες, δεκάδες χιλιάδες έγγραφα, και δε θυμάται ούτε μια αράδα που να εκφράζει ενθουσιασμό, αγανάκτηση ή κάτι παρόμοιο...

«Και λοιπά συναισθήματα...» σκεφτόταν. «Αλλά, σάμπως στα έγγραφα χρειάζονται συναισθήματα; Κι ένας αναισθητος μπορεί να τα γράψει... »

Το μούτρο του νεαρού επικριτή ξεπρόβαλε και πάλι πίσω από το φλογισμένο σημείο στίξης και χαμογέλασε φαρμακερά. Ο Περεκλάντιν σηκώθηκε και κάθισε στο κρεβάτι. Το κεφάλι του πονούσε, στο μέτωπο εμφανίστηκε κρύος ιδρώτας... Στη γωνία φώτιζε απαλά το καντήλι, τα έπιπλα ήταν καθαρά, γιορτινά, τα πάντα απέπνεαν ζεστασιά και την παρουσία γυναικείων χεριών, αλλά ο δύστυχος υπαλληλάκος κρύωνε, ένιωθε απαίσια, ακριβώς σαν να είχε αρρωστήσει από τύφο. Το θαυμαστικό στεκόταν πια όχι πίσω από τα κλειστά του μάτια, αλλά μπροστά του,

εδώ, στο δωμάτιο, κοντά στο κομοδίνο της γυναίκας του και του έκλεινε κοροϊδευτικά το μάτι...

«Γραφομηχανή! Μηχανή!» ψιθύριζε το φάντασμα, φυσώντας κι εκτοξεύοντας πάνω στο γραφιά ξερό αέρα. «Ξύλο απελέκητο!»

Ο υπαλληλάκος κρύφτηκε κάτω από την κουβέρτα, όμως και κάτω από αυτήν συνέχισε να βλέπει το φάντασμα. Κόλλησε το πρόσωπό του στον ώμο της γυναίκας του, αλλά πίσω από τον ώμο ξεφύτρωνε ο ίδιος πάντα εφιάλτης... Όλη τη νύχτα παιδεύτηκε ο δύστυχος ο Περεκλάντιν, κι όταν φώτισε η μέρα το φάντασμα ήταν ακόμα εκεί... Το έβλεπε παντού. Την ώρα που φορούσε τις μπότες του, στο πιατελάκι του τσαγιού, στο παράσημο τρίτου βαθμού, το «Στανισλάφ»...

«Και λοιπά συναισθήματα...» σκεφτόταν. «Η αλήθεια είναι ότι δεν υπήρχαν συναισθήματα... Θα πάω, ας πούμε, σε λίγο, στη διεύθυνση να υποβάλω τα σέβη και τις ευχές μου... σάμπως αυτό γίνεται με συναίσθημα; Λοιπόν, τι κρίμα... Είμαι απλώς μια ευχετήρια μηχανή...»

Ο Περεκλάντιν βγήκε στο δρόμο και σταμάτησε μια άμαξα, όμως του φάνηκε ότι στη θέση του αμαξά καθόταν ένα θαυμαστικό.

Μπαίνοντας στον προθάλαμο του σπιτιού του προϊσταμένου του, στη θέση του θυρωρού είδε το σημείο... Που του μιλούσε πάντα για ενθουσιασμό, αγανάκτηση, οργή... Ο κονδυλοφόρος είχε πάρει κι αυτός τη μορφή θαυμαστικού.

Ο Περεκλάντιν τον έπιασε, βούτηξε την πένα στο μελάνι και υπέγραψε:

«Κρατικός υπάλληλος Εφίμ Φόμιτς Περεκλάντιν!!!»

Βάζοντας τα τρία θαυμαστικά ένωσε ενθουσιασμό αγανάκτηση ικανοποίηση κι έβραζε από οργή

Να για να μάθεις Να για να μάθεις μουρμούρισε πιέζοντας την πένα

Το φωτεινό σημείο ικανοποιήθηκε κι αυτό και εξαφανίστηκε

Παρατηρήσεις:

1. Γιατί ο Περεκλάντιν είναι δημόσιος υπάλληλος «(...) *σαράντα ολόκληρα χρόνια* κι ούτε ένα θαυμαστικό! (...)» δεν έχει βάλει;
2. Υπάρχουν κάποια σημεία στίξης που σας αρέσει να χρησιμοποιείτε στα κείμενά σας; Υπάρχουν κάποια τα οποία δεν τα χρησιμοποιείτε όσο θα θέλατε; Αν ναι, για ποιο λόγο;

3. Στο παραπάνω κείμενο είναι υπογραμμισμένες μερικές φράσεις που έχουνε κόμμα... Μπορούμε να διαπιστώσουμε, με βάση αυτά τα παραδείγματα, μερικές περιπτώσεις που βάζουμε κόμμα σε μια πρόταση;
4. Βάλτε εσείς τα σημεία στίξης στις τελευταίες σειρές του διηγήματος (που βρίσκονται μέσα σε πλαίσιο). Μετά, σκεφτείτε πώς θα διαβάσετε δυνατά στην τάξη το κομμάτι αυτό, με προσοχή στον επιτονισμό της ανάγνωσής σας.

Κείμενο 2 (πρώτα δείτε την ομιλία, μετά διαβάστε το κείμενο)

Κεν Ρόμπινσον, Ομιλία στο TEDx για το σχολείο που σκοτώνει τη δημιουργικότητα

Καλημέρα. Πώς είστε; Ήταν υπέροχα, έτσι δεν είναι; Έχω μείνει άναυδος από το όλο εγχείρημα. Στην πραγματικότητα φεύγω. (Γέλια) Υπήρχαν τρεις θεματολογίες, έτσι δεν είναι, στο όλο συνέδριο, οι οποίες είναι σχετικές με αυτά που θέλω να πω. Μία από αυτές είναι η εντυπωσιακή απόδειξη της ανθρώπινης δημιουργικότητας σε όλες τις παρουσιάσεις που είχαμε και σε όλους τους ανθρώπους εδώ. Μόνο και μόνο η ποικιλία και το εύρος της. Η δεύτερη είναι ότι μας έβαλε σε μια θέση όπου δεν έχουμε ιδέα τι πρόκειται να συμβεί, όσον αφορά το μέλλον. Καμία ιδέα για το πώς μπορεί να εξελιχθεί αυτό.

Ενδιαφέρομαι για την εκπαίδευση- στην πραγματικότητα, βρίσκω ότι όλοι έχουν κάποιο ενδιαφέρον για την εκπαίδευση. (...) Έχουμε τεράστιο ενδιαφέρον γι' αυτή, εν μέρει επειδή η εκπαίδευση είναι να μας πάει σε ένα μέλλον που δεν μπορούμε να συλλάβουμε. Αν το σκεφτείτε, τα παιδιά που ξεκινούν το σχολείο φέτος θα συνταξιοδοτηθούν το 2065. Κανένας δεν έχει την παραμικρή ιδέα- παρ' όλη τη γνώση που παρελαύνει εδώ τις τελευταίες τέσσερις ημέρες- πώς θα είναι ο κόσμος σε πέντε χρόνια. Ωστόσο, πρέπει να τα εκπαιδεύσουμε γι' αυτόν. Έτσι η μη προβλεψιμότητα, νομίζω, είναι εντυπωσιακή.

Και το τρίτο μέρος της είναι αυτό, στο οποίο όλοι συμφωνήσαμε, οι πραγματικά εντυπωσιακές ικανότητες που έχουν τα παιδιά- οι ικανότητές τους για καινοτομία. Η Σερίνα, για παράδειγμα, χθες το βράδυ ήταν θαύμα, δεν ήταν; (...) Και ο ισχυρισμός μου είναι ότι όλα τα παιδιά έχουν τρομερά ταλέντα. Και τα σπαταλάμε αλύπητα. Έτσι θέλω να μιλήσω για την εκπαίδευση και θέλω να μιλήσω και για τη δημιουργικότητα. Ο ισχυρισμός μου είναι ότι η δημιουργικότητα είναι σήμερα τόσο σημαντική για την εκπαίδευση όσο και ο αλφαριθμητισμός, και πρέπει να την αντιμετωπίζουμε με την ίδια τακτική. (Χειροκρότημα) Ευχαριστώ. Αυτό ήταν,

λοιπόν. Ευχαριστώ πάρα πολύ. (Γέλια) Λοιπόν, έχω ακόμη 15 λεπτά. Που λέτε, γεννήθηκα- όχι εντάξει. (Γέλια) (...)

Άκουσα μια φοβερή ιστορία πρόσφατα - που λατρεύω να τη διηγούμαι - για ένα μικρό κορίτσι σε κάποιο μάθημα ζωγραφικής. Ήταν έξι ετών και καθόταν στο πίσω μέρος της αίθουσας και ζωγράφιζε και η δασκάλα είπε ότι το κοριτσάκι σπάνια πρόσεχε, αλλά σε αυτό το μάθημα ζωγραφικής το έκανε. Η δασκάλα ήταν εντυπωσιασμένη και πήγε προς τα εκεί και τη ρώτησε: «Τι ζωγραφίζεις;» Και το κοριτσάκι είπε: «Ζωγραφίζω μία εικόνα του Θεού». Και η δασκάλα είπε, «Μα κανείς δεν ξέρει πώς είναι ο Θεός». Και το κοριτσάκι απάντησε, «Θα μάθουν σε ένα λεπτό». (Γέλια)

Αυτό που έχουν κοινό αυτά τα παραδείγματα είναι ότι τα παιδιά θα ρισκάρουν. Εάν δεν ξέρουν, θα κάνουν μια προσπάθεια. Δεν έχω δίκιο; Δεν φοβούνται να κάνουν λάθος. Δεν εννοώ ότι το να κάνεις λάθος είναι το ίδιο πράγμα με το να είσαι δημιουργικός. Αυτό που ξέρουμε είναι ότι αν δεν είσαι προετοιμασμένος να κάνεις λάθος, δεν θα σκεφτείς ποτέ κάτι πρωτότυπο. Αν δεν είσαι προετοιμασμένος να κάνεις λάθος. Και μέχρι να φτάσουν στην ενηλικίωση, τα περισσότερα παιδιά έχουν χάσει αυτή την ικανότητα. Φοβούνται να κάνουν λάθος. (...) Ο Πικάσο κάποτε είπε αυτό: είπε ότι όλα τα παιδιά γεννιούνται καλλιτέχνες. Το ζήτημα είναι να παραμείνουν καλλιτέχνες καθώς μεγαλώνουν. Το πιστεύω αυτό ακράδαντα: ότι δεν μεγαλώνουμε ώστε να γίνουμε δημιουργικοί, μεγαλώνουμε ώστε να το ξεχάσουμε. Ή αλλιώς, εκπαιδευόμαστε να το ξεχάσουμε. Γιατί συμβαίνει αυτό; (...)

Αυτό που γιορτάζει το TED είναι το δώρο της ανθρώπινης φαντασίας. Πρέπει να είμαστε πολύ προσεκτικοί να χρησιμοποιούμε αυτό το δώρο με σοφία, και να αποτρέπουμε κάποια από τα σενάρια που συζητήσαμε. Και ο μόνος τρόπος να το κάνουμε αυτό, είναι να αναγνωρίσουμε τις δημιουργικές μας ικανότητες για τον πλούτο που διαθέτουν, και τα παιδιά μας για την ελπίδα που είναι. Στόχος μας είναι να εκπαιδεύσουμε την ολότητά τους, ώστε να αντιμετωπίσουν το μέλλον. Παρεμπιπτόντως, μπορεί εμείς να μην δούμε αυτό το μέλλον, αλλά εκείνα θα το δουν. Δουλειά μας είναι να τα βοηθήσουμε να κερδίσουν κάτι από αυτό. Σας ευχαριστώ πολύ.

Ο Κεν Ρόμπινσον μιλά για το σχολείο που σκοτώνει τη δημιουργικότητα, TedX speaks

Μερικές παρατηρήσεις ακόμα...

5. Σε ποιες περιπτώσεις βάζουμε ερωτηματικό;... Να βρείτε παραδείγματα από το 2^ο κείμενο...

- * (...) δεν έχουμε ιδέα τι πρόκειται να συμβεί
  - * Κανένας δεν έχει την παραμικρή ιδέα (...) πώς θα είναι ο κόσμος σε πέντε χρόνια.
- ...και σε ποιες όχι;

6. Και η δασκάλα είπε, «Μα κανείς δεν ξέρει πώς είναι ο Θεός». Και το κοριτσάκι απάντησε, «Θα μάθουν σε ένα λεπτό»

Θα προσθέτατε κάποιο σημείο στίξης στο παραπάνω απόσπασμα, για να αποδώσετε καλύτερα το νόημα της ομιλίας του Ken Robinson;

7. Σε ποια περίπτωση έχουν εισαγωγικά τα παραπάνω κείμενα 1 και 2; Συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα, σύμφωνα και με ό,τι διαπιστώσαμε για τα συγκεκριμένα σημεία στίξης...

	Σε ποιες περιπτώσεις;...	Τι αλλάζει στον επιτονισμό;...
ΚΟΜΜΑ ,		
ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΟ ;		
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ «»		

8. Υπάρχει κατά τη γνώμη σας κάτι κοινό στο μήνυμα των δύο κειμένων;

9. Τα σημεία στίξης σε ένα κείμενο μπαίνουν σύμφωνα με σταθερούς και απαραβίαστους κανόνες ή μπορεί να υπάρξει διαφοροποίηση στις επιλογές που κάνουμε σε αυτά;

Φύλλο οδηγιών - Βικιπαίδεια

Όνομα: .....

- ✓ **Βικιπαίδεια:** Μερικές πρώτες πληροφορίες [εδώ](#)
  - ✓ **Ακόμα κι αν σ' αυτή την εργασία δεν ασχοληθείτε με τη wikipedia, πιθανόν να ασχοληθείτε σε άλλη...**
  - ✓ **Προετοιμασία:** [οδηγίες](#) για επεξεργασία λήμματος
  - ✓ **Όλα τα λήμματα που θα επεξεργαστούμε τα βρίσκουμε εδώ:** [Σημείο στίξης](#)
-
- ✓ **ΥΠΕΝΘΥΜΙΣΗ ΟΔΗΓΙΩΝ**
    1. Μερικές από τις ομάδες θα αναλάβουν από **ένα λήμμα (Προσοχή:** Δεν μπορείτε να επεξεργαστείτε το ίδιο λήμμα ταυτόχρονα από δύο υπολογιστές!)
    2. Διαβάστε προσεκτικά το λήμμα που σας ανατέθηκε. Δείτε ποιες πληροφορίες λείπουν και θέλετε να τις προσθέσετε. **Αν δε γράφει τίποτα, τόσο το καλύτερο. Θα τα γράψετε όλα απ' την αρχή.**
    3. Θυμηθείτε τις πληροφορίες που έχετε συγκεντρώσει για το συγκεκριμένο θέμα (π.χ. Θαυμαστικό). Θυμηθείτε τι έχουμε πει στην τάξη για τη χρήση κάθε σημείου στίξης. Αν χρειαστεί, ανοίξτε πάλι τις **Γραμματικές.**
    4. Γράψτε πρώτα σε ένα αρχείο **word** αυτά που θέλετε να γράψετε. **Σώστε το. Μετά** ξεκινήστε την επεξεργασία του λήμματος.
    5. Κάντε **προεπισκόπηση**, μετά **αποθήκευση.**
    6. Μην ξεχάσετε να συμπληρώσετε τις **πηγές** κάτω από το λήμμα σας, με τον τίτλο **Πηγές.**
    7. Συμπληρώστε – τέλος – το κουτάκι της **Σύνοψης** (δηλαδή γράψτε **τι αλλαγές κάνατε**).
    8. Μπορείτε επίσης να κοινοποιήσετε το λήμμα σας στο **wiki**, στο **facebook**, στο **twitter** σας.

Είστε **Wikipedians!**

Μπροστά στο μέλλον (σημεία στίξης) - Φύλλο εργασίας 2

ΟΜΑΔΑ 1

Τι μας επηρεάζει όταν επιλέγουμε επάγγελμα

Πριν ξεκινήσετε, διαβάστε το φυλλάδιο ως το τέλος:

A) Αφού διαβάσετε το Εισαγωγικό κείμενο και την Δραστηριότητα 1 του παραπάνω υπερσυνδέσμου, να απαντήσετε στις παρακάτω ερωτήσεις, κρατώντας σημειώσεις.

- Από πού προέρχεται το κείμενο; Για ποιο θέμα μιλάει; Για ποιο σκοπό έχει γραφτεί;
- Ποια σημεία στίξης χρησιμοποιεί το κείμενο;
- Ποια σημεία στίξης απουσιάζουν; Μπορείτε να εξηγήσετε γιατί δεν χρησιμοποιούνται;
- Δείτε τη χρήση της παρένθεσης στα κείμενα αυτά. Συγκρίνετε τον τρόπο που χρησιμοποιείται η παρένθεση με τους κανόνες για τη χρήση της στη [Γραμματική Α', Β', Γ' Γυμνασίου \(κεφάλαιο 1, σελ. 24-26\)](#)

- Γιατί, κατά τη γνώμη σας, χρησιμοποιείται η παρένθεση στο κείμενο αυτό;

B) Αναζητήστε κείμενα στο διαδίκτυο με θέμα «Τι θα γίνω όταν μεγαλώσω» ([Εδώ](#) μπορείτε να διαβάσετε και σχετικά κείμενα από το Γυμνάσιο Ερεσσού).

- Βρείτε τα **σημεία στίξης** στα κείμενα που επιλέξατε. Σχολιάστε ποια χρησιμοποιούνται πιο συχνά και ποια όχι.

Γ) Φτιάξτε ένα ερωτηματολόγιο, για μαθητές του τμήματός μας, το οποίο να αφορά το θέμα: «**Πώς φαντάζεσαι τον εαυτό σου σε 15 χρόνια από σήμερα;**». Ας προτείνει κάθε μέλος της ομάδας από 2-3 ερωτήσεις που να μπορεί κάποιος με **συντομία να τις απαντήσει**, σχετικές με το θέμα αυτό, και καταλήξτε σε 3 ερωτήσεις.

1. Μοιράστε το ερωτηματολόγιο σε ένα παιδί από κάθε ομάδα του τμήματος και ζητήστε τους να το απαντήσουν γραπτά. Παρουσιάστε τα αποτελέσματα, επιλέγοντας τις πιο χαρακτηριστικές απαντήσεις που πήρατε.

Δ) Παρουσιάστε σύντομα τις δραστηριότητές σας και τις απαντήσεις που πήρατε στην έρευνά σας στους υπόλοιπους, σε ένα έγγραφο Word δίνοντας και τα links (υπερσυνδέσμους) των κειμένων που βρήκατε.

Μπροστά στο μέλλον (σημεία στίξης) - Φύλλο εργασίας 2

ΟΜΑΔΑ 2

Forum

Πριν ξεκινήσετε, διαβάστε το φυλλάδιο ως το τέλος:

Α) Αφού διαβάσετε τη συζήτηση στο [forum](#) αυτό, να απαντήσετε στις παρακάτω ερωτήσεις, κρατώντας σημειώσεις. Από πού προέρχονται τα κείμενα που μόλις διαβάσατε; Για ποιο θέμα μιλάνε;

- Πρόκειται για διάλογο. Με ποιο τρόπο καταλαβαίνουμε την αλλαγή του προσώπου που μιλάει;
- Τι παρατηρείτε για το σημείο στίξης που χρησιμοποιείται στις ερωτήσεις;
- Δείτε τη χρήση των αποσιωπητικών στα κείμενα αυτά. Συγκρίνετε τον τρόπο που χρησιμοποιούνται τα αποσιωπητικά με τους κανόνες για τη χρήση τους στη [Γραμματική Νεοελληνικής Γλώσσας, Μ. Τριανταφυλλίδη \(σελ. 28 - 31\)](#).
- Γιατί, κατά τη γνώμη σας, χρησιμοποιούνται αποσιωπητικά στα συγκεκριμένα κείμενα;
- Εκτός από τα σημεία στίξης, ποια άλλα (πολυτροπικά) στοιχεία υπάρχουν στη ροή του κειμένου; Να παρουσιάσετε μερικά από αυτά, και να διαπιστώσετε τι ύφος προσδίδουν στο κείμενο.

Β) Βρείτε κι άλλα κείμενα στο διαδίκτυο με διαλόγους εφήβων (forum, chat κλπ.)

- Βρείτε τα σημεία στίξης στα κείμενα που επιλέξατε και σχολιάστε ποια χρησιμοποιούνται περισσότερο και πότε.
- Τι παρατηρείτε για τη χρήση άλλων πολυτροπικών στοιχείων στους διαλόγους αυτούς;

Γ) Ανοίξτε ένα forum στο wiki μας, ανεβάζοντας μια ερώτηση που να απευθύνεται προς τα παιδιά στην αρχική σελίδα (για να γίνει forum, η ερώτηση πρέπει να μπει σε **comment**). Το θέμα του forum θα το επιλέξετε εσείς (κάντε ο καθένας από μία πρόταση και επιλέξτε αυτή που σας φαίνεται πιο ενδιαφέρουσα)

✓ Η επιτυχία του forum θα φανεί από το κατά πόσο συμμετέχουν στην κουβέντα οι συμμετέχοντες στο wiki.

Δ) Παρουσιάστε σύντομα τις δραστηριότητές σας, το θέμα και τις απαντήσεις που πήρατε στο forum σας στους υπόλοιπους, σε ένα έγγραφο Word δίνοντας και τα links (υπερσυνδέσμους) των κειμένων που βρήκατε.

Μπροστά στο μέλλον (σημεία στίξης) - Φύλλο εργασίας 2

ΟΜΑΔΑ 3

Προγνώσεις και προβλέψεις

Πριν ξεκινήσετε, διαβάστε το φυλλάδιο ως το τέλος:

A) Να διαβάσετε την [επίσημη πρόγνωση 2 ημερών για τον καιρό](#) και τις [πρόβλεψεις για την αυριανή μέρα](#), σύμφωνα με τη Μαριβίκου Καλλέργη...

Να απαντήσετε τώρα στις παρακάτω ερωτήσεις, κρατώντας σημειώσεις.

- Από πού προέρχονται τα κείμενα; Σε ποιους απευθύνονται; Εξηγήστε με συντομία στους συμμαθητές σας για τι είδους κείμενα πρόκειται.
- Ποιο από τα δύο κείμενα δίνει πιο συγκεκριμένες πληροφορίες και ποιο μιλάει πιο γενικά και άοριστα; Γιατί συμβαίνει αυτό κατά τη γνώμη σας;
- Ποια σημεία στίξης υπάρχουν συχνά στην πρόγνωση για τον καιρό; Ποια σημεία στίξης απουσιάζουν από το κείμενο αυτό; Για ποιο λόγο συμβαίνει αυτό κατά τη γνώμη σας;
- «Ό, τι έγινε, έγινε, Λέοντες. Δεν υπάρχει λόγος να σκαλίζετε τα περασμένα.» (από παλαιότερο post της αστρολόγου). Να βρείτε ένα ανάλογο απόσπασμα από το σημερινό ωροσκόπιο, που η αστρολόγος να απευθύνεται με τον ίδιο τρόπο στους αναγνώστες της. Ποιος είναι ο τρόπος αυτός; Γιατί πιστεύετε ότι το κάνει αυτό; Να βρείτε ποιος κανόνας ακολουθείται από τη [Βασική Γραμματική της Ελληνικής σελ. 7-8](#), χρήση του κόμματος. Με ποιο σημείο στίξης σηματοδοτείται;
- Και τα δύο κείμενα που μελετήσατε έχουν ένα κοινό στη στίξη τους: Χρησιμοποιούνται συχνά οι τελείες (δηλαδή έχουν γενικά σύντομες περιόδους). Γιατί νομίζετε ότι γίνεται αυτή η επιλογή από τους συντάκτες των κειμένων;

B) Βρείτε κι άλλα κείμενα στο διαδίκτυο που να κάνουν προβλέψεις και προγνώσεις για το μέλλον.

- Βρείτε τα σημεία στίξης στα κείμενα που επιλέξατε και σχολιάστε ποια χρησιμοποιούνται και πότε.

Γ) Να συντάξετε το ωροσκόπιο για 1-2 ζώδια!

Να το ποστάρτε στο facebook/ στο twitter σας ως ωροσκόπιο της επόμενης μέρας, με κατάλληλο τίτλο... Έχετε σχόλια από τους φίλους σας;

Δ) Παρουσιάστε σύντομα τις δραστηριότητές σας και το ωροσκόπιό σας στους υπόλοιπους, σε ένα έγγραφο Word, δίνοντας και τα links (υπερσυνδέσμους). Γράψτε και το ωροσκόπιο σας, όπως το ποστάρτε και στο διαδίκτυο.

Μπροστά στο μέλλον (σημεία στίξης) - Φύλλο εργασίας 2

ΟΜΑΔΑ 4

Μαντείες και προφητείες

Πριν ξεκινήσετε, διαβάστε το φυλλάδιο ως το τέλος:

A) Να διαβάσετε στις [σειρές με αριθμούς 5, 6, 7, 8](#), το κείμενο για το Γόρδιο δεσμό. Τι αξία καταλαβαίνετε ότι είχαν οι χρησμοί στην Αρχαιότητα;

- Ποιο σημείο στίξης υπάρχει στο κείμενο του Αρριανού για το Γόρδιο δεσμό αρκετά συχνά, αλλά εσείς δεν το χρησιμοποιείτε **ποτέ**; (Και γενικώς, σπάνια το βλέπουμε πια στα κείμενα που διαβάζουμε...)
- Κάντε αναζήτηση στο διαδίκτυο για την **άνω τελεία και τη χρήση της. Ψάξτε για κείμενα που τη χρησιμοποιούν**: Τι διαπιστώνετε; Γιατί η άνω τελεία φαίνεται να μην χρησιμοποιείται πολύ πια;
- Να δείτε σε ποιες περιπτώσεις χρησιμοποιείται η **άνω τελεία** σύμφωνα με την παλιά [Γραμματική Δημοτικού, Χρ. Τσολάκη, σελ. 36](#) και με το [σχετικό λήμμα στη Βικιπαίδεια](#). Με ποιον τρόπο, από όλους αυτούς που διαβάσατε, χρησιμοποιείται σήμερα (όποτε χρησιμοποιείται);
- Να διαβάσετε από [εδώ](#) το σχετικό άρθρο για τον Προφήτη Ηλία: Από πού προέρχεται;

B) Αναζητήστε άλλα κείμενα που να αναφέρονται προφήτες της θρησκείας του Χριστιανισμού. Ποια σημεία στίξης υπάρχουν στα κείμενα που βρήκατε;

Γ) Να πάρετε μια μικρή συνέντευξη και από τον καθηγητή/καθηγήτρια των Θρησκευτικών σας για το θέμα των Προφητών στο Χριστιανισμό, και ένα κομμάτι της να το παρουσιάσετε το στην τάξη:

Προετοιμάστε μερικές ερωτήσεις για το θέμα των προφητών (έως 4 ερωτήσεις) και ζητήστε του/της να σας απαντήσει γραπτά

Δ) Παρουσιάστε σύντομα τις δραστηριότητές σας, τις διαπιστώσεις που κάνατε για την άνω τελεία και τη χρήση της στους υπόλοιπους, καθώς και τις απαντήσεις που

πήρατε από τον καθηγητή των Θρησκευτικών σε ένα έγγραφο Word, δίνοντας και τα links (υπερσυνδέσμους) των κειμένων που βρήκατε.

Μπροστά στο μέλλον (σημεία στίξης) - Φύλλο εργασίας 2

ΟΜΑΔΑ 5

Το τέλος του κόσμου

Πριν ξεκινήσετε, διαβάστε το φυλλάδιο ως το τέλος:

- ✓ **Πώς άραγε διαδίδονται (και γίνονται πιστευτές) οι φήμες ότι έρχεται το τέλος του κόσμου;**

Παρά τη μανία, την ταινία (και τα καταφύγια!) για το τέλος του κόσμου στις 21/12/12, το τέλος του κόσμου τελικά δεν ήρθε...

A) Διαβάστε το άρθρο αυτό και παρουσιάστε το περιεχόμενό του σύντομα στους συμμαθητές σας. Κατά τη γνώμη σας, το άρθρο αυτό ενισχύει ή αμφισβητεί τις φήμες για το τέλος του κόσμου;

- Με ποιο σημείο στίξης ο συντάκτης του άρθρου προσπαθεί να δείξει το πόσο εκπληκτικά είναι τα στοιχεία που δίνει;
- Δείτε τώρα ένα δεύτερο άρθρο, που δημοσιεύτηκε αργότερα από το ίδιο site...Ενισχύονται ή αμφισβητούνται οι φήμες για το τέλος του κόσμου;
- Ο συντάκτης του δεύτερου άρθρου προσπαθεί να πείσει ότι οι πληροφορίες που δίνει είναι αξιόπιστες. Γι' αυτό το λόγο παραθέτει στο κείμενό του τις απόψεις των ειδικών. Σε ποιο σημείο του άρθρου το κάνει αυτό; Ποιο σημείο στίξης χρησιμοποιείται στο σημείο αυτό;

- Ποιοι κατά τη γνώμη σας επωφελούνται από τη διάδοση τέτοιων φημών;

B) Βρείτε κι άλλα κείμενα στο διαδίκτυο που μιλάνε για μελλοντικές καταστροφές.

- Βρείτε τα σημεία στίξης στα κείμενα που επιλέξατε. Ποια σημεία στίξης βρήκατε; Πώς χρησιμοποιούνται;
- Δείτε τη χρήση του θαυμαστικού στα κείμενα αυτά. Συγκρίνετε τον τρόπο που χρησιμοποιείται το θαυμαστικό με τους κανόνες για τη χρήση του στις Γραμματικές: [Γραμματική Α', Β', Γ' Γυμνασίου \(κεφάλαιο 1, σελ. 24-26\)](#) και [Γραμματική Ε' και ΣΤ' Δημοτικού \(κεφάλαιο 4, σελ. 52-54\)](#)

Γ) Πηγαίνετε στο λήμμα της Βικιπαίδειας [Σημείο στίξης](#) και ακολουθήστε τον υπερσύνδεσμο **θαυμαστικό**: Συμπληρώστε το λήμμα, προσθέτοντας τις διαπιστώσεις σας από τα κείμενα που είδατε και πληροφορίες από τη Γραμματική.

Δ) Παρουσιάστε σύντομα τις δραστηριότητές σας, τα συμπεράσματά σας και το λήμμα σας στη βικιπαίδεια στους υπόλοιπους, σε ένα έγγραφο Word, δίνοντας και τα links (υπερσυνδέσμους) των κειμένων.

Μπροστά στο μέλλον (σημεία στίξης) - Φύλλο εργασίας 2

ΟΜΑΔΑ 6

Ποιήματα και στίξη

Πριν ξεκινήσετε, διαβάστε το φυλλάδιο ως το τέλος:

Α) Καβάφης, Τελειωμένα

Ακούστε και διαβάστε αυτό το ποίημα του Καβάφη.

- Ποιον κίνδυνο επισημαίνει ο Καβάφης για το μέλλον;
- Κατά τη γνώμη σας, ποιο σημείο στίξης στο τέλος του ποιήματος παίζει σημαντικό ρόλο, και το κάνει ιδιαίτερα δραματικό;

Β) Έμιλυ Ντίκινσον – [Fr 1338]

Διαβάστε ποίημα της Έμιλυ Ντίκινσον από μια σελίδα στο facebook

- Το ποίημα αυτό δεν έχει τίτλο. Τι τίτλο θα του δίνετε εσείς;
- Παρατηρήσατε ότι κάθε στίχος τελειώνει με(–) παύλα. Πώς θα απαγγέλλατε το ποίημα αυτό;
- Διαβάστε τώρα το ίδιο ποίημα... εδώ. Τι διαφορές παρατηρείτε;
- Αλλάζει κάτι στην αίσθηση που σας δίνει το ποίημα;

Δείτε τις πληροφορίες για τη διπλή παύλα από τη Γραμματική (κεφάλαιο 1, σελ. 24-26).

Γ) Αναζητήστε ποιήματα στο διαδίκτυο που να σας συγκινούν. Μπορεί να έχουν οποιοδήποτε θέμα. Μπορείτε να ψάξετε εδώ και εδώ ή όπου αλλού επιθυμείτε.

- Τι παρατηρείτε για τα σημεία στίξης στα ποιήματα που βρήκατε; (δείτε κι ένα ποίημα για τα σημεία στίξης)

Δ) Πηγαίνετε στο λήμμα της Βικιπαίδειας Σημείο στίξης και ακολουθήστε τον υπερσύνδεσμο **διπλή παύλα**: Συμπληρώστε το λήμμα, προσθέτοντας τις διαπιστώσεις σας από τα κείμενα που είδατε και πληροφορίες από τη Γραμματική.

Ε) Παρουσιάστε σύντομα τις δραστηριότητές σας, τις διαπιστώσεις που κάνατε για τα σημεία στίξης στα ποιήματα στους υπόλοιπους και το λήμμα σας στη Βικιπαίδεια, σε ένα έγγραφο Word δίνοντας και τα links (υπερσυνδέσμους) από τα ποιήματα που βρήκατε.

Μπροστά στο μέλλον (σημεία στίξης) - Φύλλο εργασίας 2

ΟΜΑΔΑ 7

Βιβλία για το μέλλον

Πριν ξεκινήσετε, διαβάστε το φυλλάδιο ως το τέλος:

A) Τζωρτζ Όργουελ 1984 - Ο Μεγάλος Αδελφός

Να απαντήσετε στις παρακάτω ερωτήσεις, κρατώντας σημειώσεις.

- Από πού προέρχεται το κείμενο και για ποιο σκοπό έχει γραφτεί;
- Για ποιο θέμα μιλάει; Μπορείτε να το παρουσιάσετε σύντομα στους συμμαθητές σας;
- Ποια σημεία στίξης υπάρχουν στο κείμενο; Πότε παρατηρείτε ότι μπαίνει άνω και κάτω τελεία;
- Ποια είναι τα σημεία στίξης που απουσιάζουν από το κείμενο [1984 - Ο Μεγάλος Αδελφός](#); Τι ύφος προσδίδει στο κείμενο η **απουσία** τους;

B) Να βρείτε κείμενα ταινιών που να διαδραματίζονται σε μελλοντικές εποχές...

Μπορείτε να ψάξετε [εδώ](#) ή [εδώ](#) ή όπου αλλού θέλετε.

- Τι σημεία στίξης έχουν τα κείμενα που βρήκατε; Πότε χρησιμοποιούνται;
- Διαβάστε το σχετικό link από τη [βικιπαίδεια](#) για τη **διπλή τελεία**.
- Τι παρατηρείτε για τη χρήση της διπλής τελείας στα κείμενα που βρήκατε;
- Χρησιμοποιείται στα κείμενα που βρήκατε όπως περιγράφεται στη Βικιπαίδεια;

Γ) Εσείς, πώς φαντάζεστε το μέλλον σε 500 χρόνια από σήμερα; Να απαντήσετε σε ένα κείμενο (μπορεί να περιέχει σύντομη αφήγηση ή περιγραφή) 2 ή 3 παραγράφων για το wiki, στο οποίο να καταγράφεται πώς εσείς φαντάζεστε το μέλλον...

Δ) Παρουσιάστε σύντομα τις δραστηριότητές σας, μερικές από τις ταινίες που βρήκατε και σας άρεσαν, τις διαπιστώσεις που κάνατε για το σημείο της διπλής τελείας, καθώς και το τελευταίο σας κείμενο σε ένα έγγραφο Word, δίνοντας και τα links (υπερσυνδέσμους) από τα κείμενα για τις ταινίες που βρήκατε.

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Άλλες εκδοχές του σεναρίου θα ήταν περισσότερο διαθεματικές, είτε με το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας (προφητείες – στάση των αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων σε αυτές, βλ. ενδεικτικά [Ελένη Ευριπίδη](#) στίχοι 822-837, [Ηράκλειτος](#), 53, β-ε), είτε με τα Θρησκευτικά, ακόμα και με τη Λογοτεχνία, μελετώντας εκτενέστερα τη χρήση ή την απουσία των σημείων στίξης σε άλλα ποιητικά ή πεζά λογοτεχνικά κείμενα. Τα αποτελέσματα τέτοιων ερευνών (μπορεί να έχουν τη μορφή πρότζεκτ) θα μπορούσαν να παρουσιαστούν στο σύνολο της σχολικής κοινότητας, στα πλαίσια εκδήλωσης.

Επίσης το σενάριο θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί στο τέλος της σχολικής χρονιάς, και όχι στην αρχή της, όπως εφαρμόστηκε εδώ, και τότε οι ερωτήσεις στα φύλλα εργασίας θα είχαν τον χαρακτήρα ανακεφαλαίωσης (π.χ. σε ό,τι αφορά τις δευτερεύουσες προτάσεις ή τον ευθύ και τον πλάγιο λόγο).

Κυρίως όμως, θα μπορούσαν να γίνουν επιλογές από το σενάριο και να αφιερωθούν λιγότερες ώρες σε αυτό, κυρίως κατά τη φάση των παρουσιάσεων. Θα μπορούσαν δηλαδή όλες οι ομάδες να έχουν παρόμοιες εργασίες και να τις παρουσιάσουν με συντομία η μία στην άλλη, εξετάζοντας όλοι τα βασικά σημεία στίξης και τη χρήση τους. Εναλλακτικά το σενάριο θα μπορούσε να αφορά αποκλειστικά σε παραγωγή λόγου (τελική εργασία στο φύλλο εργασίας 2 κάθε ομάδας), αξιοποιώντας διαφορετικά κειμενικά είδη πάνω στο ίδιο θέμα (το μέλλον). Τέλος, το σενάριο θα μπορούσε να αφορά μόνο τα σημεία στίξης και δημιουργία ενός wiki με μια σελίδα για κάθε σημείο στίξης, στο οποίο θα συνέβαλλαν όλες οι ομάδες.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το σενάριο ξεπέρασε τον προβλεπόμενο από το ΑΠΣ χρόνο, ξεπέρασε ακόμα και τον σχεδιαζόμενο χρόνο κατά τη σύνταξή του. Για συντομία, θα μπορούσε να είχε παραληφθεί το κομμάτι που αφορούσε την επεξεργασία λήμματος στη Βικιπαίδεια

και να αντικατασταθεί με κάποιας άλλης μορφής παραγωγή λόγου για τις συγκεκριμένες ομάδες. Εδώ ελήφθη υπόψιν ο βαθμός της εξοικείωσης των μαθητών με τα ψηφιακά μέσα, το επίπεδο των γνώσεών τους (Κουτσογιάννης, 2012α:1), καθώς και προθυμία τους να ασχοληθούν με τη συγκεκριμένη δραστηριότητα εκτός των ωρών διδασκαλίας του γλωσσικού μαθήματος. Ο χρόνος ήταν αρκετά πειστικός, οι δραστηριότητες πολλές, οι πρακτικές δυσκολίες πέραν κάθε πρόβλεψης.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- [Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών της ελληνικής γλώσσας για το Γυμνάσιο. 2003. \(ΔΕΠΠΣ-ΑΠΣ\), ΦΕΚ 303Β/13-03-2003. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων, Πολιτισμού & Αθλητισμού.](#)
- [Κατσαρού, Ε., Μαγγανά, Α., Σκιά Α. & Τσέλιου, Β. 2009α. Νεοελληνική Γλώσσα Γ΄ Γυμνασίου: Βιβλίο εκπαιδευτικού. Αθήνα. Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων.](#)
- [Κατσαρού, Ε., Μαγγανά, Α., Σκιά Α. & Τσέλιου, Β. 2009β. Νεοελληνική Γλώσσα Γ΄ Γυμνασίου: Βιβλίο μαθητή. Αθήνα. Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων.](#)
- Κουτσογιάννης, Δ. 2011. Διδακτική των φιλολογικών μαθημάτων και ΤΠΕ. Στο *Επιμορφωτικό υλικό για την εκπαίδευση των επιμορφωτών στα Πανεπιστημιακά Κέντρα Επιμόρφωσης* (Τεύχος 3: Κλάδος ΠΕ02). Πάτρα: ΕΑΙΤΥ.
- Κουτσογιάννης, Δ. 2012α. Ο ρόμβος της γλωσσικής εκπαίδευσης. Στο *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 32^{ης} συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας Α.Π.Θ.* Θεσσαλονίκη: ΙΝΣ.
- Κουτσογιάννης, Δ. 2012β. Μελέτη για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: γενικό πλαίσιο και ιδιαιτερότητες. Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Θεσσαλονίκη

Νέο Πρόγραμμα Σπουδών. 2011. *Πρόγραμμα Σπουδών για τη Διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας & της Λογοτεχνίας στο Γυμνάσιο*. ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα)- Νέο Πρόγραμμα Σπουδών. Αθήνα. Διαθέσιμο στο:

<http://ebooks.edu.gr/2013/newps.php> [τελευταία προσπέλαση 30/1/2014]

Παυλίδου, Μ. 2013. Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία: Μια προσέγγιση με άξονα τον γραμματισμό και τον σχολικό λόγο. Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Θεσσαλονίκη.

Τσολάκης Χ., Αδαλόγλου Κ., Αυδή Α., Λόππα Ε. & Τάνης Δ. 2005. Έκφραση Έκθεση Τεύχος Α' Ενιαίο Λύκειο Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων: Αθήνα.